

DOMICILIVM
ÆTERNATVRÆ GLORIÆ
EX GENVINIS VIRTVTIBVS

ILLVSTRISSIMI PRIMATIS REGNI,
LEGATI NATI, PRIMIQUE PRINCIPIS.

REVERENDISSIMI DOMINI
D. MATTHIÆ LUBIENSKI

Dei & Apostolicæ Sedis Gratiâ Archiepiscopi Gnesnensis.
GRATITVDINIS ERGO EXSTRUCTVM

Atq;
IPSO PRIMITIALI DIE DEDVCTIONIS.

Miraculosæ Imaginis
CLAROMONTANÆ VIRGINIS.

Ad suæ Archi-Præfulæ Liberalitatis

BASILICAM

PANEGYRICO REPRESENTATVM

In Claro Monte Czeszochouieusi

ANNO REPARATÆ SALVTIS
M DC. XXXXIII

CRACOVIAE,

In Officina STANISLAI BERTVOWIC.

INSTYTUT BADAŃ
BIBLIOTECZNY I BIBLIOTECZNA

681

GENTIS & ARCHIEPISCOPALIS
INSIGNIA

Vertice quis Gladius riget? aut quæ triste BISONNIS
 Transfixere ferum ferrea tela caput?
 Magnanimæ ista nitent Mauortia Symbola Gentis;
 Est domus, ANTISTES, Lemma, decusq; Tuæ.
 Digna Arma, astrigerâ, quæ Martis in æde locentur,
 Ista Bisontinum, cur legit ergo, caput?
 Quodsi, nec tholus iste placet, quo pendeat ENSIS;
 Accipe vaginam, quam Tibi, Diua parat;
 Virgineo, haud quæras meliorem, corde MARIAE,
 Dignam, Præsuleâ, cui struis arte, domum;
 Septenos gerit illa Enses in pectore. Quidni
 Octauum, gratans tollat et ipsa, tuum?
 Quin iam VIRGO latus pandit. Tu condito telum;
 Thecâ, non poterit, nobiliore, tegi.

RE
JLLVS

Ordinis nom
 nos, non tan
 recens inaug
 centem Tuas
 liter effusam
 ab Illustri T
 commendata
 HONORA
 dius, saluo c
 exquiret rat
 Vitruuius su
 erga Maccen
 nia, iam Ce
 las integras
 uisse, Ingr
 Archiepisco
 atq; Ecclesia
 ergo in tam
 post aliorum
 cissimè iam
 prosequi qu
 quemq; ad ea
 qua deterre
 Ecclesia &
 etiam Muni
 officijs, quo

ONTIS
 ue?
 Gentis;
 Tua.
 locentur;
 it?
 ENSIS;
 rat;
 MARIAE
 num;
 uidri
 im?
 telum;
 i.

DEDICATIO
 RELIGIOSI LABORIS
 ILLUSTRISSIMO ET REVERENDISSIMO
 ARCHIA NTISTITI

VIRARI non neminem atq; cogitabun-
 dum primo, ut aiunt, in limine consti-
 stere existimo ILLUSTRISSI-
 ME & REVERENDISSI-
 ME PRINCEPS, ad Synchomatica
 huius, siue Gratulationis, siue quod satius di-
 xerimus Gratiarum Actionis, quam Tuæ
 Illustrissimæ Celsitudini supplices totius
 Ordinis nomine offerimus, inscriptionem. Quid nimirum causa sit? quod
 nos, non tantum summum hunc virtutis Dignitatig; Tuæ gradum, quem
 recens inauguratus Regni PRIMAS Primusq; PRINCEPS inuisti, sed & re-
 centem Tuam, in Basilicam DIVÆ CLAROMONTANÆ Libera-
 liter effusam Munificentiam contemplati, eam, si non ab ingenio, saltē
 ab Illustri Tuo nomine, quō est Veluti gemma obrizo illaqueata auro,
 commendatam opellam, non alio, quam hoc Augusto DOMICILII
 HONORATI titulo consignandam censuerimus. Certē qui rem profun-
 dius, saluo colore mentēq; amicā inspexerit, facti à nobis nullam posthac
 exquiret rationem. Grauissimi quig; referunt Historici, maxime verò,
 Vitruuius summus Antiquitatis obseruator; Græcos antiquiores, quā erant
 erga Mæcenates suos humanitate, iisdem perēgre venientibus, iam Tricli-
 nia, iam Cellas, Cubicula, ades, & quibus fortuna pinguior, etiam Au-
 las integras, amplissima Palatia extruere, inscribere, donare consue-
 uisse. Ingressus & Tu es, non multo ante GNESENSEM
 Archiepiscopam; atq; utinam Sospes & Auspex illi simul, Patria,
 atq; Ecclesia Orthodoxa, & præsīs & profis quā diutissimē! Ecquid
 ergo in tam iucundis meditationibus consilij? Illis præsertim, qui Tibi
 post aliorum sublimes Lauros, aut gratulabundi obuiam ire, aut feli-
 cissimē iam iam Archipræsulariter dominantem faustis acclamationibus
 prosequi quoquo modo meditantur? Licet enim multa sint, quæ vnum-
 quemq; ad ea quæ retulimus, officiosē præstanda alliciant, sunt tamen &
 qua deterreant etiam disertissimum. Nos certē cum Te Magnum in
 Ecclesia & Repub: Primarchum, in vobro hoc CLARO Monte
 etiam Munificum Mæcenatem penitus intuemur, quibus grati animi
 officijs, quoue apparatu Celsitudinem Tuam excipere debeamus, prorsus
 ignora

ignoramus. Nam qui nos sumus? Qui Triclinium aut Aulam Ampli-
tudine Tuâ dignam extruamus? Aut donis Te aliquibus transitorijs, quæ
Tu non soles accipere, sed dare, remuneremus? Dabimus nihilominus
hec quoq; ; Et ne quid desit gratitudini, Attico ritu etiam Domici-
lium substruere non grauabimur, quo post tot itinerum anfractus & mole-
stias, hilaris excipiaris splendidissimum. Atq; ut dicamus, quod res
est **ARCHIANTISTES AMPLISSIME, DOMI-
CILIVM** Æternaturæ Gloriæ quod vides, Palladio expressum peni-
cillo, quidni Aulam aut etiam Arcem Louicensi, Skuierneuiensi, Opa-
touiensi, & quauis alia nobiliorem appellemus? **AVLA** est quia speciosa,
Palatium, quia Augustum, Arx demum & si mauis etiam Castrum,
quia virtutum Episcopaliū omni dotatum, & illud quidem animatâ
Panopliâ. Sed nec pudor est, Nouum hoc ipsum indigetasse Domicilium;
Non quasi annos Fâmæ Gloriæq; Tuæ (cuius, Maiorumq; Tuorum, ab
aliquot seculis præclara in Deum & Rempubl: merita, Regni consignata
sunt monumentis) nouitia quæpiam recenseat insignia; Verum quia
Nouo Tuo Honori, quem Tibi post alios & alios Religiosè administratos
Episcopatus, approbante in terris **CHRISTI** Vicario, Serenissimi
VLADISLAI, IV. munifica voluntas pro tot tantisq; in Eccle-
siam suamq; Regiam Maiestatem meritis, nouiter cum Archiepiscopali
contulit Infula, gratulandum itidem, hoc ipsum Viuum inquam oc-
currere non veretur domicilium;

Quod non imber edax, non Aquilo impotens
Possit diruere, aut innumerabilis
Annorum series, & fuga temporum.

Verum enim verò non Tibi soli hoc monumentum consecratum esse volui-
mus, Ast toti Tuæ Illustrissimæ Familiæ, Pjs ante omnia Manibus Re-
verendissimi olim Plocensis Episcopi Fratris Tui & Collega dignissimi,
qui ante paucos annos, plenus non minus dierum, quàm meritorum cele-
ste adiit Prytanæum. Nisi quod primum Tu summumq; præ illo locum
tenuisse dicendus es, qui etiamnum velut Sol. ille calorū ocellus, in-
ter splendissima sydera, supremi Principis decoratus mitrâ colluces. Atq;
ita, quando Astronomi suas siue sedes, siue domos suis Planetis, præ
cæteris Soli, Luminum Principi, per varia signa Zodiaci percurrenti
assignant; vbi certis temporibus subsistere, certis progredi commora-
riq; consuevit; Cur non nos quoq; Tuo Illustrissimo Honori, ac si Soli
sesè altius per Zodiacum meritorum attolenti, quo diffusiores Orbi
Lechico radios aspergeret, Domicilium toties commemoratum, libentes
lubentesq; substruamus? Vbi aliquantulum radijs Archipræsulei splen-
doris contractis securè conquiesceret? Ferdinando eius Nominis Primo
Rom,

Rom: Imperat
tum Neptunum
sumptuosa, vn
scio quam siue
inibi qui vellet
nes, cryptas,
dus,atriola ubiq;
sas ut concinne
Genio, omnia t
tia: vario lude
ras, iugument
namenta, sug
illius edificiol
pendiculum, a
sponderit. Et q
iam suffrenatio
esset, ipsa Fron
mum ex se se s
rosam fateor In
omni vitâ emea
(vbi non diu po
fit, ambitiosu
toria Maiestati
bricatum, ab a
uolentiâ Nomin
desculptum offe
sime Celsitudin
pupilla equitas
pretiosus, &
tè meritisq; Tu
mum donarium.
ali, multa pro
rent; Tua deu
cessit. Quando
nimis venerit
dem æternatura
quod ex eadem
deo splendidum

Rom: Imperatori (teste Guiciardino) Respub: Illa , quæ supra inque-
tum Neptunum constructa , mille annorum firmitate superbit , inter alia
sumptuosa , vnum alijs augustius fertur misisse donarium ; Aulam ne-
scio quam siue Palatiolum , totum ex Crystallo affabre factum ; videre
inibi qui vellet poterat , intus quidem Triclinia , Cameras , testudi-
nes , cryptas , perystilya , conclauia , thalamos , antithalamos , gra-
dus , atriola vbiq; sua ; Columnas quasi Celorum Atlantes , sellulas , men-
sas vt concinne dispositas , ita & , ad miraculum Polyclateo elaborata
Genio , omnia tanquam torno ducta , sinuosis circumvolutionibus inerran-
tia : vario ludentia cylindro ; A foris verò cernere licuit ibidem apertu-
ras , iugumenta , præcinctiones , fastigiorum acroteria , coronarum or-
namenta , suggrandationes , proiecturas , & reliqua omnia membra
illius ædificioli ex architecturæ legibus , ita fabricata , vt altitudo ad per-
pendiculum , angulus ad normam , longitudo ad regulam lineamq; re-
sponderit . Et quod mireris , hic & ibi circa margines , ausis iam gemmeis
iam suffrenatione aurea , omnia deuincta . Et ne quid illi ipsi Palatio de-
esset , ipsa Frontispicia Imperatoris Insignijs ex arte affixis , iucundissi-
mum ex se se spectantibus theatrum faciebant . Hanc talem Veneti ope-
rosam fateor Imperatori , sed vitream Aulam , meliore fabricâ viduam ,
omni vitâ emedullatam , ac quod caput est , à minima quauis collisione
(vt non diu post accidit , dum eam Legatis quibusdam pro pompa , vt
fit , ambitiosius ostentaret) perituram ; Verbo dicam caducum Impera-
toris Maiestati obtulerunt domicilium . Viuum nos , quia ab ingenio fa-
bricatum , ab amore delineatum à gratitudine & submissi affectus bene-
uolentiâ Nomini Tuo Amplissimo substructum , Apollinari demum dexterâ
desculptum offerimus Sacrarium . Quod tanto gratiosius Tuæ Illustris-
simæ Celsitudini futurum remur , quanto à Te Prudentissimo Iudice (cui
pupilla equitas ex munere subarrhato in sponsam cessit) ingenium auro
pretiosius , & crystallo quouis lucidius esse censetur . Virtutibus cer-
tè meritisq; Tuis illustrandis , Te Tanto Principe dignissimis , dignissi-
mum donarium . Et merito id quidem Tuo facimus , Nam cum plurimi
alijs , multa pro Honore CLARO MONTANÆ DIVÆ age-
rent ; Tua deuotio liberalitatem omnium ac venerationem toto apice ex-
cessit . Quando æquabili tenore , hac ipsa Basilica , ad istam quam cer-
nimus venerit consummationem . Tibi nimirum hanc Gloriam & qui-
dem æternaturam in omne consequens æuum , æternum illud Numen ,
quod ex eadem Virgine humanos induit artus , reseruauit , vt & hoc a-
deo splendidum absolueres ædificium ; & suâ hac non minus , quàm huius

B

DIVÆ

DIVÆ satis superq; miraculosa Imagine, illud ad inuicem impleres. Quidni igitur. Pro sublimi hoc sacroq; Domicilio, Domicilium itidem, tenue licet, nisi quod à Religiosâ manu profectum, *ILLVSTRIS- SIMÆ TVÆ* Amplitudini gratantes reponamus? Quod & fa- cimus omni quâ maximâ possumus animi demissione. Sed, nec addubita- mus quidquam, quâ Comis & prudens es, Te non habiturum dedigna- tioni hoc quale quale Cenobitici genij Lararium. Marmora siquidem. Vetustas exedit, animorum grata, & à fortiori, eruditâ (quæ res à *VOBIS* Magni Veri præclare gestas consenescere non patitur) inscriptio, viuit vigetq; immortalis.

Cui nec furta nocent, nec sæcula maxima præsumt,
Solaq; non norunt hæc monumenta mori.

Occupa igitur *ILLVSTRIS- SIMÆ ARCHIANTI- STES* hanc mentis nostræ iam pridem Tibi mancipatam sellam, atq; hanc sub Tuum ad Claromontanum hoc Cenobium auspiciatum aduentum, salutandi alacritatem, quam siue in vultu nostro, siue etiam per totum hoc paginarum effusam corpus cernis, viscerum nostrorum prædem vademq; existimato.

Illustrissimæ Celsitudini Tuæ

Æternum deuotissimum

Cænobium Claromontanum Ordi-
nis S. Pauli primi Eremitæ.

PAN
EID

REVE
A

A V
cui
scr
hæ

quam TAN
laudes Morta
clusa magnitud
terræ auspici
PRÆSVL
strum vsq; a
sperus in fing
sacras operas,
insolito gaudio
ta & quæ noll
quæ vellet ami
bis adumbrare
(rara Heroicu
VIRGINE
præsentasti. C
sunt, eruntq; ;
que lineamenta
num omnis piet
diocriter formi
audaxq; morum
Maiestatem. Ni

PANEGYRICVS
EIDEM ILLVSTRISS:

&

REVERENDISS: ARCHIPRÆSVLI

AC PRIMO PRINCIPI

E voto Proto-Eremitici Ordinis
consecratus.

AVGUSTA AVGVSTÆ VIRGINIS,
cui Deus ipse imputat genus, & suam sibi in-
scribit MATREM, O mirum! Stupet
hæc mysteria terra, stupet cælum! Huius in-
quam TANTÆ & TALIS Genitricis, quæ supra
laudes Mortalium Geniorumq; est, hoc in sacrario con-
clusa magnitudo, quod supplici auro curâq; vigili ab imis
terræ auspicijs ILLVSTRISSE ARCHI-
PRÆSVL sospes interea & Auspex extruxisti; no-
strum vsq; adeo attonitum reddidit animum, vt di-
spersus in singulas Tuas istas, non sine profusis sumptibus,
sacras operas, nullibi possit esse integer; quin partim
insolito gaudio, partim insolenti admiratione abrepta, mul-
ta & quæ nollet sui sermonis alueo concludi admittat, &
quæ vellet amittat pariter oratio. Nimirum reuerita id ver-
bis adumbrare, quod tu Magnifico opere atq; ingentibus
(rara Heroicum Tuum pectus erga DEIPARAM
VIRGINEM exstimulâte veneratione) impendijs re-
præsentaſti. Certè scripta nostra dictaue, quanta quanta
sunt, eruntq; ; Tabulæ mutæ, & ignaua sunt nonnisi fient-
que lineamenta. Spirans tu es statua, viuumque ac genui-
num omnis pietatis simulachrum. Hinc est, quod non me-
diocriter formidamus, ne stylus hic noster, simul timens
audaxq; morum Dignitatisq; Tuæ quoquo modo deterat
Majestatem. Nisi quod efficax Tua Viuaxq; in Sacratissimam

Pietas Re-
uerēdisimi
erga Diuam
Claromon-
tanam, ver-
bis nequa-
quam pro
dignitate
exprimipo-
test.

Eiusdem
munificen-
tia etiam

B 2

Diui

uicem impleres.
icilium itidem,
L V S T R I S
Quod & fa-
l, nec addubita-
turum dedigna-
mora siquidem.
ditâ (quæ res
non patitur)

a præfunt,
ori.

CHIAN TI
am sellam, atq;
tum aduentum,
sue etiam per
strorum prædem

ontanum Ordi-
mi Eremitæ.

684

INSTYTUT BADAŃ
NAJ WIĘKSZEJ KULTURY

elingues
facundos
efficit.

Ad grati-
tudinem
pertinet
inuicem
regerere
beneficia.

Amor &
Admiratio
silētio gau-
dent.

Publica
contralau-
datio ap-
paratum
dictionis
requirit.

Diui Parentem munificentia, etiam exangues non, literas tantum, sed vocem ipsam ex se licet exsuccam, se sola, vt aiunt, potens est animare. Atq; hęc tantā, tamq; viuifica liberalitate, & nos interea in spem erecti, ad eruditum, si quomodo per tenuitatem Religiosam licebit, respectare sty- lum, institimus, vt Archi-Præsulex deuotionis laborem, per orationis tibi debitæ, circumduceremus ambitum; Pulcherrimumq; hoc Tuum (nisi fortè malis dici MARIANVM) in Monte Claro ab ipsis fundamentis eductum, si non condigno, saltim congruo sermone exprimeremus Mausolæum. Sed neq; tantum Tuo hoc aded celebrato ad Honorem VIRGINIS Theotocos exstructo ædificio, deuota hęcce dictionis libamina consecrare ardet animus; Placet vnâ eademq; operâ præter virtutum Meritorumq; Tuorum reconditam farraginem, insuper & recens Tibi collatam Archiantistitij Maiestatem itidem sub Domicilij IMAGINE in orationis verecundo conatu trahere argumentum. Verùm nec conueniētius quidquam, quodq; magis parilem sapiat gratiam referre poterimus, quam si pro sacro hoc Domicilio DIVINISSIMÆ VIRGINI fabricato, Domicilium vicissim Honoratum regeramus, & par, pari vt aiunt referamus beneficium. Atque vtinam nulli infra veritatem subsistamus, aut à rei dignitate remotiùs laudatione nostra Tuam istam ubiq; exaggeratam, vitæ Gestorumq; gloriam diminuamus! Ita ILLVSTRIS- SIME & REVERENDIS- SIME PRINCEPS (communi ferè omnium quotquot Te nouerunt consensu edocti) vt Te amare & admirari omnes possimus; Dicere autem de Tuis virtutibus, cumq; debito verborum honore loqui non item valeamus, Idque vel ideo, quod Amor & Admiratio silentio quodam arcano gaudeant, Locutio item, multò magis scriptio, cum silentio esse nequeant, omnem possibilem apparatus, vt in publicum prodeant, omnino requirunt. Vincemus tamen nos ipsos, & Amori loquelam & Admirationi scriptionem addemus, vt non ignorare aut saltem celare Regni vniuersi felicitatem videamur, quod Te Principem Senatorem, Primumq; Primatem complexum, tam

tam integrum,
nihil magis ad
re videatur. Pe-
rum præcones
tim ætate, in
elocata, Basilio
nem vt aiunt!
totum si sub Ill-
tana DIVA
dat) confecerit
tulisse arbitra-
Natura siu-
mi quiq; è
corporum mag-
rum colligi no-
dem cælitus in-
cuius ore, ipsa
tiam in vultu h-
monico inquan-
nium quotquot
actionesq; pruc-
tarum Pruden-
stratum Nestor
cuit. Cui suppa-
bilitate Ænæ

Quis non
Quam se
Credo equi

Vnde & Tomita
est illud profer

Si genus

Ita ita inest in h
Hinc si fides Hi
à Regina Amaz
minori venerat

INSTYTUT BADAŃ
NALEŻYĆ SIĘ DO KRAJOWEJ KOLEKCJI

tam integrum, tam piū, omnibusq; numeris absolutum, vt nihil magis ad sui Ornatus coronamentum ampliùs expectare videatur. Permite igitur, vt inter tot Meritorum Tuorum præcones, de illis non minus, quàm de rarâ, hac præsertim ætate, in sacram hanc, **DEIPARÆ VIRGINIS** elocata, Basilicam, munificentia aliquid nobis, vel per crenem vt aiunt ! non tam dicere, quàm decerpere liceat. Quod totum si sub Illustribus Tuis auspicijs (hac ipsa Claromontana **DIVA** fauente, cui totus hic Religiosus labor desudat) confecerimus maximum operis speiq; fructum nos retulisse arbitrabitur.

Duo laudanda in Reverendissimo ponuntur virtū meritum & Munifica Pietas in Virgine Deiparam.

Natura siue potiùs **DEVS**, quemadmodum Doctissimi quiq; è veritate fatetur, Magnis Mentibus domicilia corporum magna constituit, vt ex vultu & decore membrorum colligi non difficulter possit, quantus Spiritus illam sedem cælitus immisus intrauerit. Ne mihi fides, sed illi Viro, cuius ore, ipsa Sapientia loquebatur, qui hanc ipsam sapientiam in vultu hominis elucere, plus quàm regaliter, Salomonico inquam verbo asseuerat. Atqui idem est sensus omnium quotquot Summorum quorumq; Principum sermones actionesq; prudentes dispiciunt. Homerus in primis. Poetarum Prudentissimus, à Menelao Thelemachum & Pistratum Nestoris filium ex vultu Regiam esse progeniem docuit. Cui suppar Genio Virgilius, Didonem ex facie de Nobilitate Æneæ diuinantem in hæc verba introducit.

Excellentia animi, in vultu vt plurimum Magnatum elucet.

*Quis nouus hic nostrum successit sedibus hospes,
Quam sese ore ferens, quam forti pectore & armis,
Credo equidem (nec vana fero) genus esse Deorum?*

Vnde & **Tomitanus** in suis **Fastis** de **Romulo & Remo**, ausus est illud proferre.

*Si genus arguitur, vultu nisi fallit imago,
Nescio quem è vobis suspicer esse Deum?*

(facie imago

Ita ita inest in homine mira & euidentis excelsæ nobilitatis imago. Hinc si fides Historicis, qui referunt. **Alexandrum Magnum** à Regina Amazonum, & item **Agésilauum** ab Ægyptijs in minori veneratione vel ideo fuisse, quod non perinde formâ,

C

quam

Heroes nō
aliunde
magis, quā
ex virtute
æstimari
debent.

Idem ex-
plis com-
probatur.

Principum
vt præcla-
re ita &
male gesta
neminem
latere pos-
sunt.

quā rerū gestarum gloriā celebres fuerunt. Atque vel ex his testimonijs facile perspicitur potest, Heroem quemuis siue Principem, non per hæc externa internosci, qualia sunt diuitiæ, purpura, sceptrum, torques, diademata & similia Regum insignia, sed quia faciem virtutemq; obtinet Principe dignam. Atque tunc quidem non tam Dignitate, quā potius probitate alijs præesse videtur. Similis per omnia illi simulachro Veneris quod (teste Photino) dedicauerat Herodes Marathonus, tantæ pulchritudinis, vt quoties illud (quemadmodum & Demetrium apud Plutarchum & Antipatrum apud Egesippum, summâ habitudine oris Heroas præditos) quispiam intueretur, admiratione vsq; ad deliquium perfundebatur mirificâ. Egregia sanè Principis eiusmodi constansq; ex confluentium lineamentorum conspiratione imago! ad quam efformandam non Phidiam requiri industriam, non Polycleti, aut Mironis artem, sed ipsummet Principem, virtutis opere sese in formam Dei, vt ait Pindarus, quodam modo effingentem; vt miraculo sit omnibus & amori, nemini odio. Hoc siquidem ipso quia in ancipiti fastigio vitam agunt veluti altissimâ luce circumfusi Illustres eminent, nullumq; vt male, ita & præclare gestis suis inuolucrum inueniunt. Irrumpit siquidem per abstrusissimas quasq; rimulas fama, nilq; tectum & occultum esse patitur. Vnde ingeniosè vellicat aurem suo Regi Claudianus

-- -- -- *Cunctis tua gentibus esse
Facta palam, nec posse dari Regalibus vsquam
Secretum vitij, nam lux altissima Fati
Occultum nil esse sinit latebrasq; per omnes
Intrat, & abstrusos explorat fame recessus.*

Honestas
vitæ cen-
suram non
timet ma-
levolorum

Et sanè probè id nouerat Marcus Liuius Drusus primâ florentis Romæ ætate, Senator intemeratus, qui cum domum siue Aulam exstrueret, eamq; Architectus promitteret se ædificaturum ab omni aliorum conspectu liberam; At verò inquit, si vis experiri artem tuam eiusq; fidem; Talem mihi conde, quæ speciosa quidem, sed aperta omnium oculis pateat; vt quidquid agam aut loquar ab omnibus audiri prospiciq; possit. Hanc vocem ex optimæ conscientie præscri-

pto

pto quâ pollebat
quitas. O quàm
TISTES sine
honorifico testimo
vidisset, ad intima
trasset. Vbi quid
summatum omnib
Vbique prudentia
empla obuia collu
cilium viuum, To
Honoris splendidis
Catholica, Sapie
obarmatâ dexterâ,
rum Episcopaliun
Modestæ, Vigila
plurimis illisq; fid
iura ponens, sede
nimirum ille es, i
erexisse in ea sept
omnis pietatis ieci
conchyliatis exem
verbo singula com
stituisse Palatium
tanquam Domina
ficè & tranquillè,
det etiamnum quie
mis incunabilis fu
nimo mota, peder
REVERENDI
rium Tuarum id
tutibus Tuis, etia
sumptuosissimæ æd
micilio, Dijs hom
licet sint tessalata i
sta, quam præ hac
nium Diuinissima
suos Babylon labor
surgentes Pyramid
pretiosis ex lapidi

pto quâ pollebat Drusus iactat in immensum Romana Anti-
 quitas. O quàm potius Te **MAGNE ARCHI-AN-**
TISTES sine omni fuco & vanâ ostentatione isto adeo
 honorifico testimonio commendasset proculdubio, si te tunc
 vidisset, ad intimaq; sermonum & actionum Tuarum pene-
 trasset. Vbi quid non exactum in verbis? Quid non con-
 summatum omnibusq; partibus expletum in actionibus?
 Vbique prudentia, vbique pondus, vbiq; probi moris ex-
 empla obuia collucent! Quantus quantus es, Totus Domi-
 cilium viuum, Totus Aula animata, Totus es Capitolium
 Honoris splendidissimum, in quo Religio ac si Pallas, sed
 Catholica, Sapientissimo in Throno, non telo, sed zelo
 obarmatâ dexterâ, omni virtutum circumdata Choro, mo-
 rum Episcopaliū cuneis stipata, Fidei, Prudentiæ,
 Modestiæ, Vigilantiæ, Iustitiæ, Liberalitatis & alijs
 plurimis illisq; fidelissimis affeclis, quibusvis adstantibus
 iura ponens, sedem fixit posuitq; in Te firmissimam. Tu
 nimirum ille es, in quo Sapientiam ædificasse sibi domum,
 erexisse in ea septem charismatum columnas, fundamenta,
 omnis pietatis iecisse profundissima, parietes magis quam
 conchyliatis exemplorum adornasse peristromatis, & vt
 verbo singula comprehendam, dignum suâ Maiestate con-
 stituisse Palatium; Vbi non iam tanquam peregrina, sed
 tanquam Domina, quoties aliunde fuisset pulsa, magni-
 ficè & tranquillè, quasi postliminio resideret. Et sanè resi-
 det etiamnum quietissimè, vsq; adeo vt ex quo illuc à pri-
 mis incunabilis fuerit ingressa, ne gradu quidem post mi-
 nimo mota, pedem ex eo nollet efferre vnquam. Omnino
REVERENDISSIME PRINCEPS pace au-
 rium Tuarum id quoque dixerimus; nullæ vsquam vir-
 tutibus Tuis, etiam quorumvis Regum aut Imperatorum
 sumptuosissimæ ædes, hoc Tuo viuo, quod tu ipse es Do-
 micilio, Dijs hominibusq; gratiores. nulla Palatia auro
 licet sint tessalata iucundiora! nulla Basilica tam Augu-
 sta, quam præ hac Tuâ, si libertas eligendi daretur, om-
 nium Diuinissima Themis acceptaret lubèntius. Iactet
 suos Babylon labores, celebret Ægyptus immanes cæloq;
 surgentes Pyramides! Deprædicet Roma vetus Nouaq;
 pretiosis ex lapidibus constructa theatra, domos ac Cir-

Vita Re-
 uerendissi-
 mi consu-
 matum ex-
 emplar
 virtutum.

Vita incul-
 pata Archi-
 præfulis
 viuum est
 Dei Domi-
 cilium.

Idem de-
ducitur ex
compara-
tione sum-
ptuorum
quorumvis
palatiorū.

Describi-
tur Aula
quæ cælū
Fori Bab-
lonici di-
cebatur.

cos crustis circumsecus Æthiopicis vesticos, Niliaco, Pa-
rio, Indico, Ligustico, Lesbio, Cycladico, Iuden-
tia marmore, Phidiaco elaborata genio, Colossis Ale-
xandrinis suffultas porticus; Laquearia argento dense
non dicam tecta, sed lita & celata, Parietes docto penicil-
lo ad inuidiam ostendet picturatos, distincta gemmis Tri-
clinia, Pauimenta punctatim diminutis varij generis lig-
nis Buxo, Ebano, Cedro, Cupresso, discriminata,
& alias peregrini sudoris operas, & quidquid tandem vf-
piam vehementi solis adustione ad decorem Aulæ cuiusvis,
quasi æterno frigore in formam Crystalli solidam accreuit,
atq; in ædes siue per picturam cæsim compositum, siue per
alia quævis erudita manuum ingenia in fabricam quampiam
coaluit, qui volet hæc omnia & singula, & quantum volet
dillaudet. Non colores desint, non lineamenta ex arte,
ex ære, auro, argento, vel ipso denique adamante fabri-
cata; vmbra sunt ista omnia, vel ad sola Frontispicia
Domicilij quod Tux huic gloriæ, ob æiterna merita,
æternaturæ imus consecratum, comparata. Refert Philo-
stratus, de quadam Aula, quæ Cælum Fori Babylonici vo-
cabatur, tota ex Sapphyris coloris cælestis fastigium Maie-
statis Diuinæ æmulata, constructa fuerat, cuius tecta &
pauimenta nix eboris, argenti Lux, auri flammæ, splen-
dor electri, gemmarum fulgor illuminabant: Iam verò
in medio Regiæ illius aureæ Deorum effigies quasi ex æ-
there lucenti (spectatores credo actionum humanarum
æquitatisq; Præsides) Medioximi eminebant, tantâ
tamq; spectabili industriâ efformati, vt ipsa muta materia
vnumquemq; spectatorem vel inuitum ad venerationem
inuitaret. Singuli Dij suis quisq; affectibus & insignijs cer-
nebantur; Hi potestate tremendi, illi ad lætitiâ com-
positi, alij ad clementiam suapte inclinati, plerisque fa-
cies candore modestiæ perfusa, manus ipsæ ad largiendum
iucundè procliuës. Ita metallum contumax singulorum
Deorum raro artificio, non effinxit tantum, sed & ani-
mauit potestatis notas. Mitto alia ingeniosi illius Terre-
strisq; cæli ornamenta. Sed & Auiculas quatuor illices
aureas, ita testudini concinnè affixas, vt non tantum per
fornicem illum ac si viuæ fuissent, volitasse, verum &
dulces

dulces grato
exprimit A
PLISSIM
no Sacerdotij
mulq; Venera
simulachra m
didus comita
congressu A
in ore HIL
GNITAS
opus etiam a
lis Potestati
Mentis Tux
vitæ Episcop
ex amussim d
SVLARI
est satoris om
phirina ipsu
Ezechiel Sac
no Magno v
ro, sed ex a
Sacrarium.
è marmore
gemmarumq;
dore fulgura
tissimam
Oraculo Piet
TVAM A
storalia ornan
speciosa virtu

Vastâ,

in pulveres
ILLVSTR
ris Domicilio
uies, aut e
Neq; enim sup
lem lanam (

dulces grato murmure exercuisse cantus crederentur. Te exprimit AVLA ista ARCHI-PRÆSVL A M-PLISSIME, in quo color hic cælestis Summi in Regno Sacerdotij ex mente Ægyptiorum insigne, Augusta simulq; Veneranda Personæ TVÆ MAIESTAS, simulachra morum lucentia, & reliquus virtutum splendidus comitatus, in sententijs dicendis PRVDENTIA, in congressu AFFABILITAS, in verbis COMITAS, in ore HILARITAS, in aspectu fulgescens BENIGNITAS, æquem ad Tuam amorem, & si quando, opus etiam ad reuerentialem metum tremendæ Primitialis Potestatis non inuitet impellatq;. Adfunt Domicilio Mentis Tuæ auiculæ aureæ, varietatem iucundam non sine vitæ Episcopalis singulari comæatu meritorum Tuorum, ex amussim denotantes. Animus nimirum virtusq; PRÆSVLARIBVS INSIGNIIS succincta, ædificium est satoris omnium Dei splendidissimum; sed & illa Sapphirina ipsius siue sedes, siue solium, quod se vidisse Ezechiel Sacro in codice testatus est luculenter. Omnino Magno veroq; Ioui ad Diuinum consortium, non ex auro, sed ex aurea vitæ integritate fabricatum censetur esse Sacrarium. Nam quorsum ibi coruscans aurum? quorsum è marmore leuigato lucens specula? Quorsum argenti gemmarumq; radiantia sydera? Si animus natiuo splendore fulgurans sedem sibi propria in Sanctitate faciat certissimam? Tali Tu in sede thronoq; Diuino collocatus es, Oraculo Pietatis simul, felicitatisq; optatæ in vniuersam TVAM ARCHIDIÆCESIM dispensabis pastoralia ornamenta. Sed nec timendum quidquam vt adeo speciosa virtutum Episcopalium structura,

Singulæ prænomi-
 natæ Aulæ
 ad vitæ Re-
 uerendissi-
 mi cum
 laude per-
 actum, ac-
 commo-
 datur.

Vastâ, vt ait, Pœta conuulsâ ruinâ

in pulveres aliquando ventosque abeat inanes. Absit ILLVSTRIS-
 SIME DOMINE Tuo huic Hono-
 ris Domicilio ignauus aliquis torrens, aquarumue collu-
 uies, aut etiam terræmotus hiatusue quispiam noceat.
 Neq; enim supra calcatos substratosq; carbones, vel mol-
 lem lanam (quemadmodum Diannæ olim Ephesinæ Tem-
 plum)

Vota vir-
 tutibus
 constans
 est extra
 omnem
 fortunæ
 casum.

Omnium
sumptuo-
sorum & difi-
ciorum fa-
cilis interi-
tus.

Solius vir-
tutis stru-
ctura viuít
cineri su-
perstes.

plum) est locatum; Verùm immortalitatis statumine suppo-
situm, & si placet, etiam Diuinitatis angulari Lapidi Chri-
sto, Zeli, Temperantiæ, Constantiæ, Fortitudinis, alia-
rumq; virtutum columnis innixum, quoquo modo inspe-
xeris, solidis vbiq; sustentatur fundamentis. FVIT alicubi,
olim, vt ait, Poeta TROIA, FVIT Ilium, ibi superba
Babylon, alibi diues Tyrus stabat; Hic olim Carthago po-
tens, Athenæ doctæ, fortissimorum Ducum victrix Numan-
tia, Saguntum & Tarentum bellicosum, Hierosolyma
Sancta, centum Cretæ Vrbes, Portarum centum,
famâq; illustres Thebæ, Colossi alibi, Theatra,
Thermæ, Curia, Obelisci ad extremum contemptum imò
excidium diuitiarum exstructi, fatuæ Regum moles ad
inuidiam nubium eductæ, laquearia gemmis grauida, cru-
stis marmoreis imo aureis inoculata, post enauigata imo fa-
tigata Maria, ex remotorum littorum lapidibus erecta,
eaq; varijs orbis in partibus stellarum instar radiantia ædi-
ficia, vbi tandem terrarum sunt? Dictum de illis diceturq;
in omnem posteritatem; Illa, non nisi fuisse. Sic; terrâ di-
ductâ duodecim celebres Asiæ vrbes collapsæ; oppidum à
cuniculis in Hispania suffosum, à Talpis in Tessalia, à ra-
nis pulsa ciuitas Galliarû, & aliæ quæuis structuræ passim ab
alijs casibus sublata. Ipsa demum septem mundi Miracula
vastata, vt ait æui nostri literarumq; Phænix, Lipsius, diru-
ta, subruta, quassata, fracta, obruta, incensa, inundata,
ipsisq; suis cineribus sepulta, & quidem post tot clades ac-
ceptas, non vno mortis genere, & pleraq; in vix adulto flo-
re, luxuriosa Palatia perierunt; Cumq; ambitiosè modo
quærentur, nequaquam suis in sedibus reperiuntur, huma-
næ vicissitudinis inconstantisq; Fortunæ nuda monumenta,
nihil præter solam ruinam, ad posteros transmisere. Verum
enim verò nemo ea vel illis similia, quæ hætenus ex fide pu-
blica retulimus, dicta factaq; audiet vnquam, quemadmo-
dum de Virtute, ita nec de Tuo isto Gloriæ Doctorum cala-
mis constructo æternitatiq; consecrato DOMICILIO.

Cuncta æui longinqua valet mutare vetustas.

Regius occinit Poeta. Attamen in virtutes Tuas, ea-
rumque indiuiduum Comitem (Gloriam intelligo meritis
Tuis

Tuis debitam
nulla à quoquo

Teste Lyrico
stat, crescit, fl
hunc pereund
nino est, H
adeò constans
Neminem eti
dignitatisq; P
uos quospiam
posse, quàm
neauit tar
Tibi d
Virt

VIR

Tuis debitam) nulla necessitatis, mutationis, Fatorumue,
nulla à quoquam lata est Lex.

*Virtus sepulchri nescia sordidi
Intaminatis fulget honoribus.*

Teste Lyrico, quæ postquam semel pectori fuerit incisa,
stat, crescit, floret, vigetq; immobilis, & nunquam abit in
hunc pereundi Fatalem gyrum. Quod sit tanta est, vti om-
nino est, HONORATI HVIVS DOMICILII
adeò constans Maiestas; Ita apud nos prudentes statuimus.
Neminem etiam eloquentissimum in hoc Summæ virtutis
dignitatiscq; Palatio plures laudum lineas ducere, aut ei, no-
uos quospiam superinducere colores, quenquam tutâ fide
posse, quàm quos ipsa VIRTVS in Te vno, non deli-
neavit tantum, sed & genuinè expressit. Quod vt
Tibi diuturnum fortunatumque sit, hæc ipsa
Virtus, per hanc Pyramidem, S I B I E T
T I B I insimul, eam felicitatem
gratulatur.

VIRTVTEM HEROICAM
STELLAE
CORONANT

D 2

Huic

Huic
 Soli, & Vni
 QVÆ
 ILLVSTRISSIMŪ
 &
 REVERENDISSIMVM
 DNVM DNVM
 MATTHIAM LVBIENSKI
 EX CHELMENSI, POSNANI-
 ENSI, CVIAVIENSI EPISCO-
 PATV AD ARCHI-ANTISTITIVM
 GNESNENSE
 VEXIT ET EVEXIT.
 QVOT VIRTVTES, TOT AD
 HONORES GRADVS.
 TOT THEATRA FELICITATIS.
 HEROICAS HEROS HEROICÈ ADAMAVIT.
 ATQ; TOT GEMMIS, QVOT INFVLIS DISTINXIT.
 QVEM OPES FASTV NON INFLARVNT.
 POTENTIA AMPLITVDINE NON LABEFACTAVIT.
 HONOR, AVTHORITATE NON CORRVPIT.
 TANTO ET TALI.
 IN SACRIS POLONICIS SVMMO MYSTÆ & HEROI.
 HVNC VIRTVS COLOSSVM
 GLORIAE Applausum. AMORIS Tesseram.
 Tanquam CLIENTI, FAVTORI, PATRONO suo.
 CORONAM Lucentem ex stellis D. D. C.
 Pietas id REVERENDISSIMI (sine qua nunquam in publicum processit)
 promeruit, vtpote Qui communi omnium Virtutum Comitio
 MAGNVS SANCTVSQVE INTER HOMINES
 VIXIT.
 Pulchritudine PROBITATIS, Magnitudine SAPIENTIÆ, Cursu VIGILANTIS
 LABORIS, POTENTIÂ SACRAE & POLITICAE MAIESTATIS.
 ÆTERNVM FELIX. ÆTERNVM BEATVS.

Sic sic quantum in eo creuit VIRTVTIS HONOS, Tantum & DIGNITA-
 TIS DILATATVR PVLCHRITVDO. S. Aug. in Epist.

Sed
 tutem er
 fuit, qu
 DEI R
 quot sæcu
 ad quæq;
 fuerat inc
 editus I
 qui natal
 imo plur
 immemo
 pia Tua
 cat. Qua
 publico a
 nunc hab
 STIR P
 insignia.
 LVBINSC
 tre tuo
 CENSI
 store qu
 duo Cor
 quos duc
 satiùs dis
 vnquam
 feram p
 DVO
 res à vol
 terim L
 ANTI
 bus cala
 contenti
 NIS

Sed nec miramur quidquam eam Tibi Pyramidem, Vir-
 tutem erexisse, quæ Te in eorum numero esse semper cen-
 suit, quibus præter Auitam **ORTHODOXÆ FI-
 DEI RELIGIONEM**, splendor Gentilis ab ali-
 quot sæculis, non vanæ ostentationis irritamentum, sed
 ad quæq; maximâ cū nominis æstimatione, ardentissimum
 fuerat incitamentum. Ijs nimirum Maioribus es in lucem
 editus **ILLVSTRISSE ARCHIPRÆSVL**,
 qui natalitjs ornamentis, nihil vnquam detrimenti, quin
 imo plurimum fecerunt accessions, vsq; adeo, vt vel ipsa
 immemorabili antiquitate, in quoquam fuerit attrita Prosa-
 pia Tua, sed vsu ipso prope diem clarior & clarior eluces-
 cat. Quando plurimos Magnis varijsq; honoribus, bono
 publico auctos, Curilibusq; sellis ac Trabeis insignes etiam
 nunc habeat habueritq; semper Senatores. Verùm sint hæc
STIRPIS GENTISQ; TVÆ, æquè noua ac Antiqua
 insignia. Tu recens, quia nostra memoriâ, domus tuæ
LVBINSCIANÆ, vna cū **REVERENDISSIMO** Fra-
 tre tuo germano piæ Memorix **ANTISTITE PLO-
 CENSI** estis duæ Illustrissimæ Gemmæ, Polluce & Ca-
 store quouis longè vt meliora ita & fulgentiora sydera,
 duo Coronamenta & solatia Patritæ Vestræ Familiæ, in
 quos duos omnes suos contulit illa splendores, vel quod
 satius dixerimus, vestros illa non cessat, sed nec cessabit
 vnquam demirari meritorum radios, vt controuersum in-
 seram posteritatem illud maneat; Plusne Vos **MAGNI
 DVO PRÆSVLES** à Maioribus accepisse? An Maio-
 res à vobis plus claritatis mutuassee dicendi sint? Atq; vt in-
 terim Laudes **ILLVSTRISSE PLOCENSIS
 ANTISTITIS**, sed & Maiorum Tuorum, cultiori-
 bus calamis denarrandas relinquamus. Illo vnico hîc & nunc
 contenti elogio, quod Vobis Duobus Magnis Veris **VTERI-
 NIS, DOMVS GENTILITIAE VNIONIBVS,**
 publica Fama hoc in Colosso con-
 secrauit.

Natallum
 splendor
 optimis
 quibusq;
 maximum
 ad virtutes
 incitamen-
 tum.

E

FAMI

689

**FAMILIÆ SPLENDOR
A GENTILITIO STEMMATE.
INTVERE
ILLVSTRIS FAMILIA**

Auorum tuorum Ceras & Fastos.
Volue & Reuolue

INSIGNIA

Gentis tuæ **LVBIENSCIANÆ** Nobilissima.
IN DVOBVS.

**ARCHI-PRÆSVLE GNESNENSI MATTHIA, & STANISLAO
PLOCENSI MAGNIS PRÆSVLIBVS.**

In his, præcipuos **MAIORES** Tuos venerare.

LAMPADES sunt isti, Tuæ **FAMILIÆ**. Reipub, **FVLCRA
ECCLESIAE** columnina.

Auspiciato Cælis delapsa **MONILIA.**

AD TE

**ORNANDAM, LVSTRANDAM, ILLVSTRANDAM.
PHARVS** Tua sunt, **OLYMPVS TVVS, ATLANTES** Tui.

Neu Pondus aut tenebras vllas metuas.

**SVSTINERE TE & ATTOLLERE
ET VOLVERVNT, & POTVERVNT.**

SVB NOBILIBVS FIGVRIS

**MORVM & DIGNITATVM CLARITATE,
OPVM MAGNIFICÂ OPVLENTIÂ:**

RERVM GESTARVM STABILI GLORIA.

Atque tam Excellenti Censu Naturæ & Fortunæ Diuites,
In Curam Cælestis Nobilitatis sese dederunt.

**ILLVSTRES GENERE, ILLVSTRIORES HONORIBVS. SA-
CERDOTIO ILLVSTRISSIMI.**

Hoc Gladius signat, radiat qui fronte **BONASI.**

Ingens Stemma suæ. Gloria, Honosque Domus.

Summa
dignitas.
Reueren-
dissimi oēs
omnium
Maiorum
suorū dig-
nitates ex-
superat.

A **TQVE** hâc commendatione **FAMILIÆ VE-
STRÆ** quid Nobilius nisi quod infra Magnitu-
dinem Tuarum aliarum virtutum, id totum est. Ar-
cem veræ Nobilitatis Tu ipse, ex Te ipso extruxisti,
quam & illustrissimis meritis, Cælo altiùs eduxisti: quan-
do &

do & Regnum
ad Veneratione
adhuc tacendu
cifa, membra,
omnem Orator
itatem liceret,
dem, Tu solu
de Tuis præcla
rijs & varijs di
ne administra
è debito æterni
lo, alienorum n
æmula semper i
de singulis virt
que, & si nihil c
Locuples sanè
nostro (qui n
concinnandis e
sunt Regno no
res, quibus nih
buit, quiq; or
de bono publi
alias censendi
SIGIS MVN
plenus dierum
rarâ pietate, in
annis, illustri
tis) cæleste
Maximus Polo
VLADISLAO
ab ipso primo,
NISSIMO
riosus peregris
& præclare gel
Maiestatem, fid
currentem spec
& tu laborum
Ordo, Virtutum
itaq; in aliam

do & Regnum in Tua LV BINS CIANâ DOMO
 ad Venerationem in Genibus posuisti. Nequaquam igitur
 adhuc tacendus nobis eris; in quem vnum, omnia sua in-
 cisa, membra, sententias, vocem, verba, numerum &
 omnem Oratorium apparatus nostra, si quomodo per tenu-
 itatem liceret, conuertere vellet oratio. Materiam siqui-
 dem, Tu solus nobis non dicendi tantum, sed & scribendi
 de Tuis præclare gestis abundè subministras, quæ cum va-
 rijs & varijs dignitatibus, quas omnium cum approbatio-
 ne administraſti, à Te sint edita, quidni & à nobis vicissim
 è debito æternitati consecrentur? Et ne cuiquam maleuo-
 lo, alienorum morum Cenſori (vt est Magnorum Virorum
 æmula semper inuidia) sine autoritate perſcripta, si non
 de singulis virtutibus, meritisque Tuis, aut saltem de plerif-
 que, & si nihil quoque, nisi fortè per crinem loqui videamur.
 Locuples sanè Tibi est testimonium; absit à calamo tantum
 nostro (qui nunquam inanis & exsuccus tuis in Laudibus
 concinnandis esse vellet) quàm potius à tot Oculis, quot
 sunt Regno nostro, oculatissimis; Duo præ cæteris Maio-
 res, quibus nihil limpidiùs diuiniùsq; POLONIA ha-
 buit, quique omnibus magis, omnia clariùs perspicere ac
 de bono publico Patriæ prouidere, sed & prouidisse sæpè
 alias censeſſi sunt. SERENISSIMVS in primis REX
 SIGISMUNDVS III. qui ante duas Olympiades,
 plenus dierum (nisi quod Imperij ipsius diuturnitatem
 rarâ pietate, infinitisque Victorijs malumus distinguere, quàm
 annis, illustriores rati, Virtutis esse notas, quàm æta-
 tis) cæleste Prytanæum adiit: Hic inquam Magnorum
 Maximus Poloniarum Monarcha, vna cū INVICTISSIMO
 VLADISLAV IV. feliciter Moderno Rege nostro, cum re
 ab ipso primo, priuatæ vitæ tuæ (quam in Aula SERE-
 NISSIMORVM REGNI PRINCIPVM glo-
 riosus peregiſti) curriculo, mirâ & morum Sanctitate,
 & præclare gestorum pro Ecclesia, suamque Sacram Regiam
 Maiestatem, fidei contentione, ad summam Gloriam per-
 currentem spectarent, nequaquam diu sustinuerunt, vt
 & tu laborum fructu careres, & Ecclesia, Senatoriusque
 Ordo, Virtutum tuarum splendore destitueretur. Ex alia
 itaque, in aliam Maiorem Dignitatem SERENISSI-
 MORVM

Duo Maxi-
 mi Reges
 virtutū &
 meritorū
 Reueren-
 tissimi
 Munifici
 Remune-
 ratores.

690

MORVM REGVM Iustissima Benignitas Te, suum omniumq; Bonorum Delicium prouexit, vsq; adeo, vt post alia Virtutum præmia, Quatuor Infulis ac si Pyropis, indicibus tuæ Promeritæ Probitatis, & MAGNVS PRINCEPSQVE SENATOR, & omnium MAXIMVS PRÆSVL colluceres, in quorum singulis quamdiu, velut vigilantissimum Astrum in suâ custodia Illustris Pastor permansisti: ô quos non splendor in tibi subiectum populum eiacularis! Atq; in primis post Speciosam illam, ac simul Religiosam Administrationem CÆNOBII MIECHOVIENSIS, CHELMENSIS Sedes Religiosissimum te Gregis Domini EXCVBITOREM: POSNANIENSIS, funeribus tunc ob cælitus sibi, propter sæuientem pestem, immissa supplicia, PATREM ET PASTOREM CLEMENTISSIMUM; CUIAVIENSE item ANTISTITIVM, Zelosum cultus Diuini PROMOTOREM & PROPVGNATOREM est expertum. Iam verò PRIMARCHATVS ac PRINCIPATVS GNESNENSIS, cui tu, non ita pridem, ac si gēma pellucida obryzo es insertus auro, quid, nisi omnia felicia de tuo hoc Archiantistio, omnia fausta sibi & spondet & pollicetur. Ita Regnum vniuersum tuis istis Præsularibus virtutibus implesti, vt cum singuli Episcopatus frui te simul non possint, feceritq; Summa illa Æternaq; Maiestas, vt successione Vicariâ, tuâ hacce Bonitate, Prudentiâ Zeloque Religionis, quasi continuo ardore quàm plurimi fruantur. Qua in re Solis naturam & Lunæ, duos Principes Cælorum ocellos expressisse nobis videris, qui cum omnibus rebus creatis stando prodesse non possunt, profunt cuncta per circuitum lustrando &, obeundo. Lustrasti tu quoq; Nouam PATRIÆ SOL, qua latè patet Polonia Lechicum orbem ferè ab ipso Russiæ Oriente, ad vsq; Maioris Poloniæ Meridiem, imò vltra Pomesaniam progressus, Occidentales quoq; felicissimè es permensus Regiones, meritorum ac Virtutum tuarum luce, oculos ouium tibi à Deo conceditarum, amabili suo aspectu, salutariè inibi etiam exhilarasti, donec tandem in meditullio Regni defixus, vnde in omnes quasi ex quodam centro Solstitialiq; plagas

Quatuor Episcopatus cum dignitate à Reuerendissimo administrati, sunt indices virtutum eiusdem.

mus Solis ad instar non stando, sed per circuitum Regnum lustrando multis & præerat & proderat.

Tui perfecti & novos p GNESNE Zodiacus bare exactiss dentia, co vniuerso Re Maior hoc MAGNO fortunarum neq; tamen M uertisset, qu suâ, augurans dum IN AV SIME P inquam, apic sic transcen bus collectar naturæ Tua dem non ali plenissimis mē subuectu bar, HO M diem sese al hanc ARC SIS Linear Summâ Vigil mâ Constant nignitate su vel ideo PA tus. No

AM ARD

Tui perfectissimi istius Honoris splendores vicissim novos
 & novos proijceres, in ARCHIEPISCOPATU
 GNESNENSI confedisti. O quàm admirabilis fuit iste
 Zodiacus: quem Tu Sacrosanctâ hâc luce formosus iu-
 bare exactissimæ Pietatis, Amplissimâ æstimatione Pru-
 dentia, continuo solliciti & Vigilantis laboris cursu,
 vniuerso Regno spectabilis hætenus decurrere institisti.
 Maior hoc ipso, sed & longè felicior CAROLO
 MAGNO, qui postquam per pleraq; Europæ Regna
 fortunarum Victoriarumq; suarum insignia circumtulisset,
 neq; tamen Magnitudini animi sui satis fuisse factum ad-
 uertisset, quasi inferiora esse illa omnia ornamenta, Virtute
 suâ, augurans, anxius persæpe querebatur; SOL inquit, non-
 dum IN AVGE. Attigisti TV ARCHI-REVERENDIS-
 SIME PRÆSVL Vltimum punctum, Summum
 inquam, apicem & si mauis, etiam Zenit Honoris Tui, quando
 sic transcendisti omnem à Tuis Clarissimis Maiori-
 bus collectam amplitudinem; Verbo dicam, Solem æter-
 naturæ Tuæ Gloriæ IN AVGE constituisti. Et qui-
 dem non alijs èo, nisi his quatuor Cælestium Gratiarum
 plenissimis Infulis ac si flammantibus quadrigis Felicissi-
 mè subuectus. It iuitq; semper veluti coruscum Solis lu-
 bar, HONOR VIRTVSQVE TVA, prope
 diem sese altiùs & altiùs attollens vsque ad Solstitialem
 hanc ARCHIPRÆSVLATVS GNESNEN-
 SIS Lineam; vbi Summi & Optimi Pastoris munia
 Summâ Vigilantiâ pro Ecclesia excubando, Patriæ Sum-
 mâ Constantiâ prouidendo, & deniq; inopes singulari Be-
 nignitate subleuando, etiam nunc obire non cessas. Atq;
 vel ideo PATRIS PATRIÆ nomen es promeri-
 tus. Id deferimus, atq; cum hoc Obelisco,

Idem No-
 uus Patriæ
 & Ecclesiæ
 Sol dici
 potest.

Ex quo
 summum
 apicem di-
 gnitatis ob
 sua merita
 in Regno
 attingit.

Nomini TVO semper ILLVSTRI
 consecramus.

AMATORI PATRIÆ
 ARDENTIA SYMBOLA

F

ABSIT

O Dignum ardentibus hisce Symbolis atq; hoc Solari diademate
 PRÆSVLEV M TVVM CAPVT ! in quo tot Infulæ
 non

non minori cum
 mentis æquabili
 quæ Tibi præfe
 tutibus, defun
 cundum, post R
 & semel omnes
 plemento, tan
 Et sanè non alit
 tatis TVAE M
 tro fulguraret,
 ribus. Atq; hic
 PRINCEPS,
 positæ, aliqua
 cenda sunt, q
 rum lætitia ex
 gio concepta, fu
 esse prohibet,
 Meritorum Tu
 aperiamus. A
 Quidquid tande
 Gloriæ Tuæ F
 rere molitur fa
 Finem illa nun
 Tua præ alijs r
 nutritus, Pietas
 venam, totiu
 lem originem
 vnica est, q
 Cælestibus ad
 possit. Et vero
 mor Diuinus p
 Nihil tamen es
 quasi digito
 HONORIS D
 Quæ duo siue i
 tunt, vt vel in
 si recitarentur
 garetur. An it
 genij fabricata

non minori cum splendore, quàm cum summâ modestiâ & mentis æquabilitate constiterant: **CRUX** non nisi vnica, quæ Tibi præferreretur, coronandis omnibus Tuis virtutibus, defuisse videbatur. Addita hæc quoq; , vt secundum, post Reges, in Repub: esset Sceptrum; vtq; simul & semel omnes Tuæ reliquæ Dignitates, pro vltimo complemento, tanquam Oculus Fastigis illi imponerentur. Et sanè non aliter decuit, nisi vt Augusta Summæ Dignitatis **TVAE MAIESTAS**, tot oculis in hoc Amphitheatro fulguraret, quot in Fastigio virtutum fulgebat fulgoribus. Atq; hic vel iterato da veniam **ILLVSTRIS SIME PRINCEPS**, si Tuæ fronti, à natura ad modestiam compositæ, aliquantulum sumus onerosi; Omnino tamen dicenda sunt, quia sciri ea publicè interest. Publicâ nimirum lætitia ex Tuarum tot Tantarumq; virtutum Chora-

Virtutum
 æ mi fons
 & funda-
 mentum,
 rara erga
 Deum Pie-
 tas.

esse prohibet, donec ipsum alueum, vnde tam immensus Meritorum Tuorum fons profluxit, ex fide itidem publicâ aperiamus. At quis hoc ipsum pro dignitate explicet? Quidquid tandem commendationis in hoc quoq; indicando Gloriæ Tuæ Fonte, nostra in Te (tenuis fatemur) congerere molitur facundia, infra Te eam consistere, erit necesse. Finem illa nunquam inueniret, quia & modum excedit Tua præ alijs rara in Deum, in qua ab ipsis incunabalis es innutritus, Pietas (quam & inexhaustam genuinæ Religionis venam, totiusq; Dignitatis Tuæ consequentis Principalem originem audemus appellare) Hæc hæc sola, & vnica est, quæ Te Cælo ita affixit, vt ab eâ animus Cælestibus adhærescere assuetus, nisi ægrè auelli non possit. Et verò licet permulta sint indicia, quibus se Amor Diuinus prodere flammâq; exercere suas consuevit; Nihil tamen est, quod luculentiùs Sanctitatis puritatem, quasi digito ostendat, illamq; exornet, quàm ardens **HONORIS DIVINI** promouendi cultus ac studium. Quæ duo siue incitamenta, siue stimuli ad eò Tibi suppetunt, vt vel in illis percensendis, quæ Syllabus continet, si recitarentur, non minùs recitans, quam audiens fatigaretur. An ita sit non amplius verba, sub incude humani genij fabricata, sed æternæ veritatis axiomata ex ore Do-

Hæc vel
 maximè e-
 nituit in p-
 mouendo
 cultu diui-
 no.

ctoris gentium afferre perplacet. PIETAS inquit ille;
 AD OMNIA; nimirum, nihil Virtutis vsquam esse, quod
 non sit in pietatis visceribus reconditum. Dixisset clariùs
 APOSTOLVS; SINE VERA SOLIDAQVE PIETA-
 TE, nec æquitas iusta, nec Sapiencia prudens, nec Forti-
 tudinis robur firmum, nec æquabilis Temperantia, nec
 deniq; ipsa vita hominis constare constitisseue vnquam cen-
 senda est. Atqui talem Te esse & fuisse, PIVM IN-
 QVAM, OMNES ILLI EPISCOPATVS, quos hacten-
 us cum approbatione gessisti, non fecerunt, sed inuene-
 runt. Dicam expressius Te Honoris Diuini propagandi
 Zelum non cum Infulis recepisse, quàm potiùs, tanquam
 pretioso quopiam Diademate, easdem feliciter coronasse.
 Atq; ne ex vano profundere Tuam nostramq; fidẽ videamur;
 Confirmat eam de Te æstimationem CAENOBIVM MIE-
 CHOVIENSE (quod & Dignitatis Tuæ primum fuit ty-
 rociniũ) vbi Pietatis tuæ splendor (ob assumptum
 statim ab ipsis initijs ingressus tui, ad adeo ILLVSTREM
 PRAEPOSITVRAM, Religiosum habitum, vota q; Deo
 nuncupata) maximã Patrum illorum ædificatione, sed &
 commodo non modico, solito clariùs eluxit. Quibus
 Temet non Exactorem acerbum, sed PATREM CLE-
 MENTISSIMVM, non minus institutionis disciplinã;
 quàm innatæ Probitatis exemplo exhibuisti: Quare ne ab
 ijs quoq; Patribus quoquo modo indonatus abeas, Memo-
 res beneficiorum Tuorum, hanc Tibi Gratitudinis Co-
 lumnã, lubentes nomine eorundem substruimus.

Dignitates
 admini-
 stratæ per
 æ mû, piũ
 eum non
 fecerunt,
 sed inue-
 nerunt.

Primus
 gradus ad
 Honores,
 Religiosa
 admini-
 stratio Cæ-
 nobij Mie-
 chouensis.

**INCLYTVS ORDO
 MILITVM SEPVLCHRI CHRISTI
 GENERALI OLIM SVO
 MERITISSIMO.**

ASTA

**A S T
 MAGNO
 MAXIMOS**

**ILLVSTRI
 MAT
 Archi-Episcopus C**

**RELIG
 NOTA MOI
 OB MOI
 Pluribus Annis R
 DOCTRIN
 Viuis expressam
 Hisce Gradi**

Totum id quidquid
 PIÈ, SAN
 EGIT, PER
 Atque pro

**PRÆTERQVA
 Non v
 V**

VERVM ne
 noribus f
 tusq; est
POSNANIE
 gumenta, hic &
 tè cuius Excelso
 multo coniuñct
 mus corpori. E
 simili Pietate
 Famæ, hæc Tua

**A S T A V I A T O R,
MAGNOS MAGNA DECENT**

MAXIMOS MAXIMA, SANCTAQVE MVNIA.

Ad Summa quæque NATVS

ILLVSTRISSIMVS & REVERENDISSIMVS

MATTHIAS LVBIENSKI.

Archi-Episcopus GNESNENSIS, Regni Primas, Primusq; Princeps.

C V I

RELIGIOSÆ VITÆ INTEGRITAS;

NOTA MODESTIA, PROBATA PRVDENTIA,

OB MONASTERIVM MIECHOVIENSE

Pluribus Annis RELIGIOSÈ Administratum, Laureas suas submisit.

DOCTRINAM & MORVM INTEGRITATEM

Vivis expressam Typis, omnium oculis Spectabilem in se fecit.

Hiscè Gradibus, ad Quæuis Fastigia Honoris, ille ascendit

NEC PLVRA QVÆRAS?

Totum id quidquid erat Potestatis in illa Religiosâ Spartâ Ornandâ.

PIÈ, SANCTÈ, FORTITER, PRVDENTER

EGIT, PEREGIT, AVXIT, DITAVIT, EXORNAVIT.

Atque pro Hâc Tali & Tantâ Pietate, non aliud retulit

HOSTIMENTVM;

PRÆTERQVAM RELIGIOSI HABITVS INDVMENTVM.

Non umbras metuo, tristis recede Cupresse,

Vertice nam Summo me Rosa pulchra tegit.

VERVM nec alium Te, etsi altioribus & altioribus Honoribus fuisses pro meritis exornatus, vidit expertusq; est **CHELMENSIS**, & non diu post & **POSNANIENSIS** Præfulatus, ex quo Pietatis Argumenta, hic & ibi, post Te reliquisti, luculentissima, utpotè cuius Excelso non minùs à Naturâ quàm à Gratiâ Animo, multò coniunctior semper fuit Sanctimonia, quàm ipse Animus corpori. Et sanè fuerint & alij Antecessores Tui vel simili Pietate conspicui; nequaquam tamen cuiuspiam Famæ, hæc Tua cum illis comparatio invidet, verùm velut

Præter Chelmensè Episcopatus Posnaniens. Basilicæ restauratio pietatem & mi de-prædicat.

G

inter

inter Astra minora, Sol Princeps luminis; ita Tua, inter aliorum Præsulares virtutes clariùs se, Tota diuino cultui dedicata, prodit Pietas. Verùm nè gràtis auribus Tuis **ILLVSTRIS SIM E DOMINE**, seruire videamur; loqueretur id, si posset loqui, Princeps Basilica Posnaniensis, quæ etiam nunc deprædicare hanc Tuam insolentem Pietatem, vniuersæ posteritati non cessat, quam ab igne, diu ante vastatam ac delolatam, restaurare gnaùiter imò Præsulariter institueras. Et nisi Te ad altiorem Episcopatum virtus euocasset, omnes & singulas, crudas illas sacrati Edificij cicatrices, hiantesq; Tectorum plagas, procul dubio, de plendè persanasses. **CVI AVIE NSIS** quoq; Infula de hâc ipsâ Tuâ erga Deum Diuosq; Religione, ô quantum gloriatur! Quoties enim hoc sacro Zelo accensus, potissimum in Pomezaniâ, Præsuleum Tuum pectus, in Victimam pro salute gregis, sacræ Tuæ curæ commissi, deuouebas? quando omnes aduersariorum Fidei conatus, templa ab iisdem prophanata recuperando, eludebas; iniurijs exagitados Catholicos ab eorum impetu strenuè defendebas, nutantes in Religione sedulus confirmabas; Verbo dicam vbiq; te, inuictum Heroem Lechicum, vbiq; Domitorem, Monstra illa Hæreseos, non clauâ Herculeâ, sed pedo Episcopali, Zeloq; Diuino armatus, reprimendo, præstabas. Verùm & in posterum generosus præstare non omittes. Nam quis Aduersariorum Fidei constantis tui animi & Gentilitij Stemmat is non perhorrescat, ad perniciem illorum districta, insignia? Ibit in illos Gladius hic tuus Natalitius, veluti olim Gedeonis in Madianitas, illorumq; populabitur cuneos, optatam Ecclesiæ salutem adducens. Nihil te siquidem, vllus lior morabitur, nihil humanus respectus sibi vendicabit, **ARCHI-PRÆS VLE O**, nimirum Heroico ausu; omnia molimina illorum sospes euertes, & Faustus superabis. Atq; vt idem Diuinus Zelus, in te maiora incrementa assumat, applausum illi dare non morabimur; quamuis hunc quoq; hæc Pyramis, muta licet sit, luculentè pro nobis elloquitur.

Cuius in
& Pomela-
niæ Episco-
patus, zelû
Reueren-
dissimi ad-
miratur.

**APPLAVSVS ZELO
REVERENDISSIMI.**

Ecquid

Me
Hoc
Sacra
Citò R
Perg
Triūpha. C
Z

VERV
imm

654

Ecquid
Miraris.

TVBAM
Clangentem?
& FACEM
ARDENTEM?
Absit

Dedaleâ sit hæc Tuba,
Manu dolata ! Aut
Apellis Fax depicta
penicillo ?

ZELVS
ATQVE FAMA VERI NVNCIA
Vtrumq; id effigauit.

Hiscæ Præconibus cedit Genus, sed
nec Fului Metallæ Congeries, Tantæ
famulatur Gloriae.
Nefas tribui Auro.

Vel Sanguini; Quod soli debetur ZELO, TANTI
ARCHI-PRÆSVLIS.
HVIVS VNIVS

Memoriâ seruat Hæc Moles, Colosseo Põdere spectabilis
Hoc sonat pleno tuba sacra cornu. Hoc radiâs lychn^o, Igne
Sacrato indicat. vbi estis Pestes, Hæreses, Schismata vbi? Citò
Citò Regni Penates linquite. POTÈS, POLLENS ANTISTES Hic.
ORAS & ARAS splendoribus Nouis Replere.

Perge ô Citus, MAGNE MYSTA. Et sospes de Hostibus Fidei
Triūpha. Coronâ victricæ Diuè cito recudite. victor Præsul ingreditur.
ZELVS Illi TANTVM OMEN & NOMEN Peperit.

Cosmica sint alijs Titulorum signa Colossi;
Ast mihi pro Meritis, FAX, TVBA, splendor erunt.

VERVM enim verò vellemus hic plura etiam de Tuo
immenso circa Orthodoxam Religionem propagandam
studio

studio afferre, nisi plura dicere Moderatissima tui Animi
 Modestia vetaret. Dabis nihilominus veniam veritati **ILLU-**
STRISSE PRINCEPS, si necdum à celebrandâ tuâ
 hac Pietate desistimus, ex quo Magnæ tuæ virtutes, plau-
 sum non nostrarum tantum Gratiarum, sed totius sæculi
 meruerunt. Ex quarum & illud vbertate profectum, ut
 multis in locis bonorum Episcopaliū Capellas priuatas
 de nouo ædificaueris, alibi ad integra templa, Monasteria
 & Nosocomia exstruenda non modicos sumptus contuleris.
 Ex quo tandem cum hac Principe Sacerdotalis Dignitatis
 virtute processisti? Ut licet plurimis alijs abundes, qui-
 bus te commendabiliorem Patriæ & Ecclesiæ redderes; cul-
 tus attamen Gloriæ Diuinæ propagandæ ita Te totum pos-
 sedit, ut palmam facemq; præripuisse alijs omnibus videa-
 tur. Igitur cum in te alia & aliâ Cælitus tibi concessa mu-
 nera vltro recognoscimus, nimirum solertem Prudentiam,
 tranquillam in Summis quibusvis honoribus gubernatio-
 nem, Morum Raram Lenitatem, quâ graue Maiestatis cum
 Affabili Humanitatis miscuisti, ut **MAIESTATEM** non
 minueret **AFFABILITAS**, **HVMANITATEM** non im-
 pediret **MAIESTAS**, sicut nec **PRVDENTIÆ** esset
 impedimento **MODESTIA**. Silemus reliquas in Te copu-
 latus Virtutes, Inuictam Fidem, Temperantiam totâ vitâ In-
 temeratam, Tolerantiam in exantlandis pro Ecclesia labo-
 ribus ferè Taurinam, & deniq; Summam Æquitatis admini-
 stram Iustitiam, quæ postquam Cælo nata lapsaque, pectus
 Tuam complexa fuisset, nec **STEMMA TVVM GEN-**
TILITIVM exhorruit, sed suum ei gladium capiti Bison-
 tis immersum, non inuita affixit, nulloq; in alio ambitiosius,
 quàm in Tuo hoc natalitio Schemate dignum Maiestate
 suâ, collocavit infigne. Harum inquam sed & plurimarum
 aliarum Episcopaliū virtutum Comitatum, cum Tibi in-
 esse lubentes confitemur, vegetum nihilominus, in adeo
 decrepitâ ætate Animum, utpotè qui nunquam consenescit
 segnibus consilijs, tamq; recentem circa res pro honore Dei
 Dei augendo & agendo vigorem, vel maxime Tibi gratula-
 mur, lætamurq; in immensum, qui solus Diuinarum ha-
 rum flammaram, quas hausisti, feruor, albis, ut aiunt equis,
 sic Te currentem, versus cælum trahere & perducere
 fit

Reliqua
 præclare &
 pie gesta in
 Episcopatu
 Cuiuiceni
 recenten-
 tur.

Tolerantia
 Reueren-
 dissimi in
 superandis
 laboribus
 pro gloria
 diuina.

Hanciplam
 animi inui-
 ctam forti-
 tudinē Gē-
 nitiū stē-
 ma probe
 exprimere

fit sufficiens
 tum, quibus
 mam specio-
 simul Tibi,

S

695

fit sufficiens. Quidni igitur & reliquarum omnium virtu-
tum, quibus clares, Vniuersus itidem Senatus, pulcherri-
mam speciosissimæ Tuæ integritatis exhibens pompam, in-
simul Tibi, siue concentum reddat, siue etiam offerat hoc

SERTVM APOLLINARE.

HVC ò sydereis este Curulibus,
Stipata Roseis agminibus DE Æ!
Huc torquete volantes
Quadrigas super athera.
Et qua Mygdonio prædita Marmore
Ostentas validi Symbola roboris;
Et qua fluctisonante
Mordax anchora Nereo
Affigis fragiles terrigenum rates,
Insultasq; minis Æolijs minax.
DIVA cumq; Sacratâ
Neruo qua radiat Sacro,
Et jactat geminam tela per orbitam
Æquè in terricolas & superospotens.
Huc huc DIVE CVPIDO
Casti caste puer thori:
Et tu RELIGIO. nata polo aduoles,
Qua lectas tenui gente Colonias
Transcribis supera adi,
Vrgens symbola GLORIÆ.
Quin & qua Sapiens lora potentia
Tractas, ambrosijs ipsa nitens comis,
Adsit, plena corollis,
Nec non nectare Olympico.
Et quam jura colunt, spargere lucidos
Gressus acceleres, Ense micans Sacro,
Et Librâ radianti
Deuotis trabeis rubens.
Et qua dura regis prælia pectoris,
Aduersas animo discutiens minas,
Huc huc floris odores,
Adfer,sertaq; candida.
Ac tecum pariter Sophrosyne aurea
Ostrinis rutilans suauior herbulis
Adsit, diuite Cornu
Fundens munificas opes.
Hic omnes Charites purpureas Rosas
Et CHLORIS Prasinum sparge citò decus,

H

Vita-

695

INSTYTUT BADAŃ
NAD FILOLOGIĄ I LITERATURĄ

*Vittatum quoq; cultum,
 Gemmatis torulis nitens;
 Huc dilecta cohors cincta sororibus,
 Virtutum niueis emeritos date
 Sæcro vertici honores*
DIVÆ, PRÆSVLIS *Inclyti,*
Et mox cum violis spontè rubentibus,
Cinxit mitra Comas, Aureus Annulus
Dextram, Gemmâ sinistram;
Collo spontè decus venit.
Arrière DEÆ, personuit simul
Calum, Tu pariter suscipe PONTIFEX
Sanctam crine Tiaram,
Sanctum pollice Circulum.
Te Te purpureum Purpura PRÆSVLEM!
Nec non Vitta decet candida, Candidum
Mystam, dignus Olympicâ
Es Tu PRÆSVL adorea.
Hac Virtus meruit premia, Proluat
Mitis Te populorum aura fauoribus,
Nec non Fama benigna,
Facundo recreet sinu.

Accessus
 ad secun-
 dam par-
 tem Pane-
 gprici de
 pia Munifi-
 centia Re-
 uerendissi-
 mi erga B.
 Virginem.

NISI postquam has Tuas ad miraculum stupendas Vir-
 tutes, ipsæ Deæ, Vniuersalis Probitatis Præfides, pro
 debito officij sui recensuissent; vnicum insuper omnibus
 Elogijs hætenus relatis, & quidem Religiosi conatus su-
 premum argumentum, quasi pro vltimâ coronide, esset
 Magnificentius enarrandum. Ast Eloquine illud? An filere
 debeamus: Anceps animus fluctuat. Fors copiosius sen-
 tiendo, de Tuâ in **DIVAM** nostram **CZESTOCHO-**
V I E N S E M, Diuinâ itidem Munificentia, quàm lo-
 quendo, gratias Tibi quas maximas debemus, vberiores
 redderemus. Leuioribus certè munusculis certare privato-
 rum est, in quibus Tu minimè censeris. Munificos verò in-
 ter se esse, propriè ad Magnates spectat, quales nos **R E-**
L I G I O S Æ P A V P E R T A T I S cultores non sumus.
 Hinc difficultatibus nouis premi nos sentimus, tunc maiori-
 bus, cum ea aggrediamur, quæ propriè, non minùs ad Te
 Mæcenatem nostrum, quàm ad nos Clientes Tuos è diame-
 tro spectant. Ergo quid hic primum, tam Maiestate Tuâ,
 quàm nostro debito in medium adducamus? Aut quo No-
 mine

mine Sacram h
 filicam, quam
 cem studij, non
 stare iussisti me
 hoc Sacrarium
 næ Musæ adeo
 iusto præconio
 tæq; citius illæ
 aliquando desit
 pus, obsecratio
 Ast parietes eq
 tis Honori, dica
 que Tuâ, hæc æ
 dicabunt. Præ
 terquam, quod
 æternitates tu
 spectatores. A
S I L I C A; o
 cundæ ingera
 auget admirat
 natos Næuos,
 commune id
 ob ingenitum
 ta, tardius atta
 mus ædificia.
 vegetus, nec
 inardescens ig
 mentum solid
 affabrè in altu
N E S T O R
 luiti Artificu
 festinationem
 promptus & h
 sollicitudine,
 catio, quasi
 nus pretij qu
 exsuscitata,
 sum ex asse po
 summatum op

mine Sacram hanc Ædem, imò Archi-Præfuleam istam Ba-
 filicam, quam propensi Tui in Diuinissimam Dei Genitri-
 cem studij, non tantum genuinum symbolum, sed æternum
 stare iussisti monumentum, quò, inquam, nomine Augustum
 hoc Sacrarium appellabimus, Erunt nè nostræ Claromonta-
 næ Musæ adeo ingrata, vt tuum tantum Beneficium sine
 iusto præconio immune dimittant? Prorsus elingues mu-
 tæq; citiùs illæ euadent, quam ab enarrandis Tuis laudibus
 aliquando desistant. Et esto fileremus nos quoque ad tem-
 pus, obsecrationibus pro Tuâ incolumitate interea intentis;
 Ast parietes equidem ipsi, saxa ipsa ex quibus Diuæ Paren-
 tis Honori, dicatæ constiterunt substructiones, Eximiã rarã-
 que Tuã, hâc ætate, deuotionem, vniuersæ posteritati de præ-
 dicabunt. Prædicat^{io}nis & nos pro nostrâ tenuitate, præ-
 terquam, quod sine hoc apparatu, tot habebis in perpetuas
 æternitates tuæ istius Munificentæ Oratores, quot &
 spectatores. Atq; cum multæ in describendâ H A C B A-
 S I L I C A; quasi agmine facto, menti sese illæq; iucun-
 cundæ ingerant species; Illud præ cæteris vel maximè
 auget admirationem. Quod inter plerosq; Gentî nostræ in-
 natos Næuos, hunc quoq; prætergressus morem (quamuis
 commune id fere omnium Septentrionalium est vitium,
 ob ingenitum genio frigus) qui sæpe tempestiuè inchoa-
 ta, tardiùs attamen, tam sua, quam Diuorum perficere sole-
 mus ædificia, tu nihilominus in Summâ hac ætate tuâ
 vegetus, nec ætate perdens vigorem, Diuino nimirum
 inardescens igne, necdum triennio exacto, & Funda-
 mentum solidum deposuisti, & culmen statim promotis
 affabrè in altum parietibus Magnifice perfecisti. Ita T V
 N E S T O R S A R M A T I C V S diurnos esse no-
 luisti Artificum labores, sed nec longos cursus annorum, in
 festinationem, Sacræ istius ædis vocasti, quin potius,
 promptus & hilaris iussisti, vt vrgente tuâ hâc Prudenti
 sollicitudine, per Votum Deo aurum, rota hæc Sacra ædifi-
 catio, quasi irriguâ, (vnde & plurimum habet non mi-
 nus pretij quàm dignitatis) sumptuum subministratione
 exsuscitata, tandem & feliciter condita staret. Quod ip-
 sum ex asse politum, & ex lege, quam tibi indixisti con-
 summatum opus, iam iam celebritate pariter ac Pietate

Studium
& deuotio
eiusdem
erga Diuã
Claromon-
tanam.

Munificen-
tæ Reue-
rendissimi
in Claro-
monte, tot
oratores, q
spectato-
res.

Feruor &
vigilantia
eiusdem in
hâc ipsâ
Basilicâ
solide &
celeriter
construen-
da.

696

gestientes, grato totius Regni spectaculo, non spectamus tantum, sed etiam incolimus salubriter frequentes. O diem Orbi Lechico salutarem! nec amplius Folijs Sybillæ, sed politissimis quibusq; tabulis Cedrinis, nunquam, perituro stylo, incidendum: quò concessum, non nobis solis, quot quot non ignavi Custodes Sacri huius thesauri; **C L A R V M M O N T E M** inhabitamus, sed Regno Vniuerso, idq; post illas antiquas Sacelli angustias, tantam huius ipsius Palatij intueri amplitudinem. Certè mirari hæcenus medullitùs non destitimus, insolens quoddam, ac se se vix capiens, Magni illius in pietate & armis, apud Regium Poetam, Principis desiderium, quando diu expetitæ, atq; æterno Æterni Fati decreto, sibi destinatæ Urbis, felicia intuitus auspicia, in eam, præ nimiam, quæ anhelus adurebatur lætitiâ, humanâ maiorem prorupit vocem.

--- . . . . . mea mœnia vidi;
O fortunati, quorum iam mœnia surgunt!

Dicere & nobis **R E V E R E N D I S S I M E A R C H I A N T I S T E S**, vel simili, correptis gaudio, quò plenum exundat pectus, interea, sed impunè liceat,

*Et si quid longè distentis tempore neruis
Musa valet.*

Liceat, inquam, è veritate, Spiritu magis **M A R I A N O**, quàm Maroniano (qui rapta vatumingenia cælo miscet) in subsidium euocato, exclamare,

--- --- **M A G N Æ G E N I T R I C I S** mania cerno,
Mania stellimica Matris, Dominaq; Tonantis,
Quam Mare, quamq; stupet tellus, stupet æther & ipsi
Syderei Proceres aula Omnipotentis Olympi.
Horam felicem! felicia sydera! Lucem
O faustam! quando ritu renouata recenti
Ista Domus, Ladè fusas consurgit in ades,
Fit Thalamus Magnæ Sponsæ, quæ digna reperta est
Gignere sola Deum atq; hominem.
Hunc Thalamum redimire placet-Templumq; vicissim,
Signatas tabulas viridi pratexere ramo
Euge iuuat, Litui resonent clangore tubarum

Eadem Ba-
glica & Do-
mus &
Thalamus
Virginis.

Interes

*Interea, Festumq; canant. Sonet omnis & aether,
 Mugiat atq; solum, feruescant compita flammis;
 Festa coronato splendescant limine feta,
 Votiuq; faces, vestes tendantur in auro
 Picta, & sacratis cumulate altaribus ignes,
 Inq; aram violas certatim fundite conchis,
 Ornentur postes, & grandi Ianua Lauro.
 Aedibus in medijs Geniale Altare locetur,
 Ara thronus fiat, nitido quam dente politam
 Tincta tegat roseo conchilis purpura succo.
 Hoc SOLIO, aeternum, VIRGO secura quiescat,
 VIRGO Palaestinas inter celeberrima Nymphas.
 Fingite, quam hic, oculis, totam exultatis adesse;
 Menisi fallit amor, nostrâ sub Imagine Diua est;
 Mortales qua sola beat, forma aurea frontis.
 O fortunati lapides? Felicia templi
 Marmora, Calicolum radiantia limina DIVÆ!
 Hæc Simulachra recens hæc, Virginis, ade recepta;
 Hoc omnes Fanum stabili pietate salutant,
 Hinc Leuitarum, Venerabilis ordo, canentum
 Nobilium tonat inde chorus, dant carmina cuncti,
 Ciuica gens, pueri, iuuenesq;, Viriq; senesq;
 Matroneq;, pium vulgus, castaq; puellæ
 Porticibus longis fusa, cum Plebe Senatus
 Stat, DIVAM precibus votisq; fatigant,
 Dulce Ministerium, Sacram miscntq; per aulam.
 Qualis apes astate nouâ per florea rura
 Exercet sub sole labor, quum gentis adulta
 Educunt factus, aut quum liquentia mella
 Stipant, & dulci distendunt nectare cellas,
 Tale opus hic feruet, quoties hæc Tecta reuisunt,
 Tecta pijs donis opulenta & Numine Diua,
 Ardentes instant cuncti.
 Luce calent ara, Templum gemituq; sororo
 Perstrepit, & lachrymis imo de pectore fusis;
 Thura Sabæa cremant, fragrantibus atria ceris
 Illustrant, pateris, & odoro balsama fumo
 Infundunt hilares, ferrisq; recentibus ornant.
 O quantum accreuit CLARO reuerentia MONTI!
 Exultatq; habitante Deâ, potiora sacellis
 Omnibus in Regno, Virgo hæc oracula fundit,
 Atq; suas ad signa iubet reuirescere voces;
 Non alium decuit potiozem Virginis hocce
 Esse Larem; Nulloq; magis se colle potestas
 Aestimat, & summi sentit fastigia iuris;
 Attollens apicem diffusis Regia signis*

Lætitiæ est
 munis to-
 tius Regni,
 ob eandem
 communi
 commodo
 extractâ.

Pietas pe-
 regrinan-
 tium & De-
 uotio erga
 Diuam cla-
 romonta-
 nam.

Nouus
 splendor
 Clari mon-
 tis, ob nouâ
 Basilicam.

Omnium i-
 maginum
 Miraculo-
 sarum, Ma-
 trix Imago
 Czesstoch-
 uensis.

Tot

Donaria ex voto Virgini affixa, ut pretio, ita & numero infinita.

Tot circum miranda videt, tantisq; malorum
 Cingitur exuvijs; Iuuat inter tecta *MARIÆ*,
 Cernere pendentes Gladios, nitidasq; Sarissas,
 Spicula cum Scutis, medijsq; volantia signa
 Nubibus, & densum stipantibus aethera votis,
 Adstant incensi Lychni Laquearibus aurëis,
 Et noctem placidis flammis funalia vincunt;
 Splendor ubiq; micat, paries immanibus ardet
 Deviãta Mortis spolijs. Gemit Ara sub auro,
 Et sub Erythraeis fulgens tremit ara lapillis.
 Sed nec *VIRGINIS* ò *FACIES* immunis ab auro!
 Aurea ferta caput cingunt, viridesq; Smaragdi,
 Ipsius atq; Monilia gemmea pectus adornant;
 Tota est *VIRGO* aurum, Aurea totaq; splendet *IMAGO*
VAH donis compressa suis! ingentia Diue
 Munera quis dignè enumeret? quæ Virgo Beata,
 De collo suspensa gerit, pariesq; vicissim
 Atq; quibus tellure tenus fulgescit, ad ipsum
 Culmen; mens stupet, ac acies stupet igne metalli.
 Et circumfuso, trepidans obtunditur auro.
 Talis tamq; Potens *VIRGO HÆC*, cui Regia surgit,
 Par domus & Domina. Pietas Tua, digna *MARIA*,
 Prasuleoq; simul sunt digna Palatia sumptu;
 Astra Polung; Tuâ, capisti mente *DYNASTA*,
 ET *MAGNE ANTISTES*. *VIRGO* pro manibus istis
 Ipsa Tibi soluat grates. Maiora referre
 Nec potis est tanto pro munere, Munera? quam si
 Incolat aeternum has ades; Quod iam facit; Euge
 O *VIRGO!* ò *MATER!* quæ *CLARO-MONTE* conuscat,
 O Salve Regina poli; Cælestis Imago
 Salve, Lechiadum Lampas? Pharus aurea Salve,
 En te submissi ad terram veneramur, & Ara,
 Et tibi, supplicibus desigimus oscula labris.
 I pete carpe viam, Tibi namq; hæc Mania surgunt,
 Spemq; fouent; Quisquis pius, hæc Tua tecta reuifet,
 Græus, Ansonius, Silesus, Teuto, Morauius,
 Pannonius, Sclauus, Lithauus, fortisq; Polonus,
 Et quisquis viuunt Solis sub utroq; cubili,
 Numinis auxilio, atq; Tuâ prece sospes abibit:

Basilica hæc, digna & Virgine, & munificentia Archiprasulis.

Votû, nomine omnium fusu ab Authore Panegyrici.

TANTVS FRVCTVS ERIT, TEMPLVM HOC
 STRVXISSE *MARIÆ*.

VERVM nec Tuam **ILLVSTRIS**SIME **ARCHIPRÆSVL**, erga Archi-Virginem istam, hæc ipsa Basilica **LVBIEWSKIANSIENSIS** Munificentia perpetuum

petuum futurum. Qui & apud omnes, ipsam Virginem tantum miraculo **CLARO-MONTE** quosq; quos uersalis es futurum. Nam postquam instinctu, Puerum infimul qualem de vel ideo, strum, valentium Archi-Virginis apertantillum, hactenus jmq; quas de ore enim peruenisse voluisti centia, ut d quoq; Pietas **SIMAM** bus immun ginem eijci latariq; in i populorum structurâ, **REGINÆ** quoq; affectu fusionem. **CHIANSIENSIS** Prudente Priuatas et per hoc la morituro tissimo quaturæ glori tillo) ben

petuum futura monumentum, in obscuro esse sinet Pieta-
tem. Qui & ipse, optimo, in seram posteritatem, exemplo,
apud omnes, quotquot & numero & idiomate varji, hanc
ipsam Virginis ædem supplices inuiserint Peregrini, non
tantum miraculosæ istius Imaginis, sed totius huius de
CLARO-MONTE Conuentus, inter Clarissimos
quosq; quos siue anterior tulit, siue posterior feret ætas, uni-
uersalis es futurus Patronus. Et iure id quidem meritò;
Nam postquam Cælestem hanc Flammam hausisti, cuius
instinctu, Publicum hoc Deuotionis Domicilium erexisti,
in simul quasi Signum quodpiam in Nationibus leuasti, vn-
de vel ideo, quisquis Te, ob hoc **MARIANVM** Ca-
strum, valentissimorum Miraculorum plenissimum, non so-
lum Archi-Præsulem, sed & Archi-Vexilliferum eiusdem
Virginis appellauerit, ne ille nobis à veritate aberrasse, vel
tantillum, dicendus. Quod si permittis altiùs in Tuarum,
hactenus impensarum opum, ire laudes; Accipe vel has;
quas de ore nostro, Religiosa Suada, extorquet voces. Eò
enim peruenimus, vt nefas sit tacere, quod Tu publicum
esse voluisti. Effecisti nimirum Tuâ hac Principali Munifi-
centiâ, vt dilatatis, Sacrà hâc in mole, accessibus, speciosior
quoq; Pietas & magis ampla Devotio, erga **AMPLIS-
SIMAM** hanc (hoc enim nomine communiter à Spiriti-
bus immundis, quoties è corporibus humanis ad hanc Ima-
ginem eijciuntur, appellatur) Patronam, augeri pariter di-
latariq; in immensum incipiat. Atq; hoc tandem est, Tot
populorum pectoribus esse pium, quot Augustâ hâc Tuâ
structurâ, ad noua vota, pando sinu, Augustissimæ huic
REGINÆ fundenda, non incitasti tantum, sed vberiore
quoq; affectu, ad feruentiorem desideriorum impulisti pro-
fusionem. Ita Tu **REVERENDISSIME** **AR-
CHI-ANTISTES**, quâ polles & ab ætate & à Digni-
tate Prudentiâ, probè illud noueras; Principis virtutes
Priuatas esse non debere, verbo dicimus, vitæ momentum
per hoc laudabiliter consecratum opus, nunquam inter-
motituro redemisti opere, vt vix à Sapientissimo & diser-
tissimo quoquam dici possit, quàm speciosum sit, ad æterna-
turæ gloriæ vsum, tanto compendio (pretio, inquam, tan-
tillo) benè in hoc Nobilissimum Sacrarium elocato, **Ar-
chi-**

Vno hoc-
ce opere
& mus op-
timè est
meritus de
Regnovni-
uerlo

Vniuseu-
iusq; Prin-
cipis virtu-
tes priuatas
esse non
debere.

Vasiorum
fontium na-
tura Libe-
ralitati ac
commoda-
tur.

Illis per
omnia si-
milis Mu-
nificenti-
æ mi.

chi-Episcopalibus Tuis opibus peruenisse ! Atque hîc, absie-
tione à nobis, vt **ILLVSTRISSIMÆ CELSITVDI-
NI TVÆ** aliquid affingamus, quô luxurians (si ita
fas est loqui) Tua ista pietas, incredibili quopiam argu-
mento commendetur : Legimus alicubi Fontes quosdam
aureis arenis defluere ; At obicem, accedentibus, avaritia
opposuit. Alios ad miraculum stupendis, nimirum partim
calidis, partim sulphureis, partim acidis, dulcibusq;, & ne-
scio quos colores, sapes & odores præ se ferentibus, sca-
turire vndis, nisi quod ad strepitum pedum (si Plinio fi-
des) veluti exterritas protinùs fugere accepimus. Constat
præterea plerasq; aquas medicis ebullire fluctibus ; Verùm
quia magno pretio aditus emitur, exsuggendis magis Mar-
supijs, quàm persanandis morbis, sæpe vtiliores efficiuntur.
Verum, Tuæ, inexhaustus Fons, Munificentia, constans
vbiq;, omnibus scaturit ; vnde & prædictorum ad miraculum
profusorum Fontium Symbolo, probè atq; è veritate expri-
mi poterit. Tuæ, nimirum omnia ista depingendæ subser-
uiunt Liberalitati, quæ post alia, ad Honorem Dei, qua re-
parata, quâ de nouo exstructa Sacra Domicilia, tandem
in huius **CLAROMONTANI** Sacrarij sinum, per
aliquot annorum curricula, ac si imber aureus, desudauit in-
dustria. Ita Tu perennis Fons, Templo **VIRGINALI**,
per Tuos istos rite expensas Thesuros, non irrigando
tantum, sed erigendo, es satis, superq; gloriosè effectus.
Quæ sanè virtus, tanto in Te Summo, in Polonia, Sacerdote
commendabilior, quanto profusiores fontes ipsius, pluri-
bus & patuerunt semper, & post indubitatè patebunt
plurimis. Persarum olim Regibus, limpidissimos Regiosq;
fuisse puteos, prodit Athenæus, è quibus nulli hominum,
præterquam Regi eiusq; Primogenito, fas licuisset aquam
bibere ; ac proinde ad custodiam illorum & Sigillum Re-
gium adhibitum fuerat ; Nequaquam Tuæ Pietatis pro-
fluentiam, quâ exundas, effigiatum aliquod Aposphragis-
ma, quin vbertim hauriatur, remoratur : Omnibus est re-
clusa, quia & perenni (torrentis inexhausti adinstar,) atq; in-
credibili celeritate in omnes promanat. At, inquiet quis-
piam, malè feriatu capitis Momus : Quænam istæ tam ex-
aggeratæ diuitiæ : qui tales inexhausti sumptus, vsq; adeo
à vo-

à vobis decantat
pretiosi est fuit q
timus, nec dice
CHI-PRÆS
tiam. Et sanè, n
quam fuisset ero
lustris Basilica
MONTAN
ipsis fundamen
RAM, LV
Monumentum.
tium comparatu
mus à varijs gen
ius Monarchæ,
tum clauibus o
ptuosissimæ qu
Moles, cælo qu
quearia auro lic
procul remota
CTISSIM
hæc, omnibus
est clarior, ita
& oculis totiu
gentium plaus
reddetur illust
Te, MVNI
SVL, anxiam
Maiestatis & c
bitq; opus. Q
bitamus, edo
Matris, venera
insederat Tu
re sustinet, q
Pietas excedit
ctionis cancel
starum, conti
numenta (c
quæ intra ho
manus ille T

à vobis decantati: Vt præ illis, quidquid vsquam in orbe
 pretiosi est fuitq; vltroque vilescat: Vltro dicimus, quod sen-
 timus, nec dicere erubescimus; atq; iterum & iterum AR-
 CHI-PRÆSVLIS nostri, prædicabimus munificen-
 tiam. Et sanè, nō alia vlla, aut maior, aut celebrior in quen-
 quam fuisset erogata, & profusa Liberalitas. Sola hæc Il-
 lustris Basilica, quæ & hæreditaria CLARO-
 MONTANÆ DIVÆ, est Aula, ita splendide ab
 ipsis fundamentis educta, æternum erga DIVI-PA-
 RAM, LVBIENSICIANÆ Profusionis stabit
 Monumentum. Quid enim est, ad hoc Nobilissimum Pala-
 tium comparatum (hoc præsertim in loco, qui frequentissi-
 mus à varijs gentibus colitur) vel copiosissimum, nescio cu-
 ius Monarchæ, in vnum cumulum congestum atq; sub cen-
 tum clauibus oclusum argentum: aut etiam ædes sum-
 ptuosissimæ quæuis, sed priuatæ: Quin & Regiæ quæuis
 Moles, cœloque ad insaniam certantia culmina: Quid la-
 quearia auro licet grauida, nisi quod & hæc ab vsu publico
 procul remota: Nobis certè, sed & VIRGINI SAN-
 CTISSIMÆ, in Cælo corporaliter regnanti, Basilica
 hæc, omnibus quibuscunq; sumptuosissimis orbis Palatijs, vt
 est clarior, ita & sanctitate Miraculorum, quæ in auribus
 & oculis totius Europæ geruntur, atq; maximo variarum
 gentium plausu, sed nec minori fructu celebrantur, in dies
 reddetur illustrior. Habere itaq; Sera quæuis posteritas, de
 Te, MVNIFICENTISSIME ARCHI-PRÆ-
 SVL, anxiam memoriam non poterit, quoties plenum hoc
 Maiestatis & diuitiarum piè expensarum, cogitabit specta-
 bitq; opus. Quam salutarem industriam, ipsa Te, non du-
 bitamus, edocuit, quæ & enutriuit in sinu, huius ipsius
 Matris, veneratio. Hem quantum illa quamq; ingens cordi
 infederat Tuo: Prorsus æstimationem illius nemo concipe-
 re sustinet, quia & comparisonem erga Virginem hancce,
 Pietas excedit Tua. Itaq; intra exilem tornatæ cuiusuis di-
 ctionis cancellos, Magnitudo rerum, per Te Religiosè ge-
 starum, contineri non potest. Cùm vix iusta annalium mo-
 numenta (qualia de statu Reipubl: Nostræ, maximè,
 quæ intra hoc sæculum, & paulò altiùs gerebantur; ger-
 manus ille Tuus Frater, idemq; Stylo & consilio Magnus
 K Sena-

Vel hæc
 sola Basili-
 ca Lubien-
 siana Mun-
 ificentia
 æternum
 stabit mo-
 numerū.

Materia li-
beralitat
Reuerēdi-
fimi, nō de
linguā, sed
de operi-
bus de-
prompta.

Senator, REVERENDISSIMVS, inquam, PLOCENSIS
Episcopus conscripsisse, imo & prælo, extra Alpes impri-
menda, vt publici Iuris essent, dedisse, viuis adhuc
dicebatur) talia videlicet, rerum pondere & mole
prægrandia volumina Munificentix, super omnia, Tuæ
describendæ, vix suffecissent. Materia siquidem illius
non ab ingenio, nec de linguâ, vt communiter dicitur,
sed de fortunis, opulentiq; Tuo Gasophylacio fuit de-
prompta. Vnde & nobis, citius vitam quis, quàm me-
moriam, tanti beneficij eripiet, cum totiès, celebratæ
Tuæ istius, in DIVAM CZESTOCHOVIENSEM
Liberalitatis vestigia, non sint in hoc Sacrario leuitèr,
& ad exigui temporis Gloriam impressa, sed perenni-
tèr, ad Tui Nominis perduratiōem, fixa sempiternam.
Verbo accipe, quæ verbo offerimus: Refert Stobæus,
de Anaxagora Philosopho, docente; Cælorum velo-
cissimo & feruentissimo circumactū, attolli è terra la-
pides, ac in stellas conuerti, quæ deinceps in gyrum
circumuolutæ, influxu mirabili, subiecto orbi, maximè
sunt fructuosæ. Sit hoc puerile commentum vel ipsis a-
niculis deridendum, è lapidibus astra fieri. Ast nos
effatum Cælestis Sapientix esse existimamus; & cru-
deribus istis, è quibus, adeò speciosi parietes, Tuis
REVERENDISSIME sumptibus, constant
educti; stellas aliquando intermicaturas; vt quot-
quot tandem lateres, quotq; lapilli, sub hoc albario,
occlusi latent, opere, tot futuri sunt & stellæ, inso-
lito splendore, in perpetuas æternitates fulgentes,
atque Tuæ testes, in VIRGINEM CLAR-
ROMONTANAM, locupletes pietatis. Ve-
rùm accipe, huius quoque Sacræ Tuæ Basilicæ, totâ
suâ mole gestientis nomine, hoc, non sine Lyrico ap-
plausu

GRATULATORIUM HO-
STIMENTVM.

*SI mens cruentum panderet Achilææ
Dextra duellum, vel mihi Vlyssæi*

vel

INSTYTUT BADAŃ

Casus retexendi fuissent;
Maonio graderer cothurno.
Si fors Sinonis claustra, velexitus
Turni feroces, vel Cythereij
Herois, errores, Latinas
Vi superum repetentis oras;
Aut bellicosi præmia Amilcaris,
Junonis iras, atq; benignius,
Didone Reginâ receptum,
Dardanium Veneris nepotem,
Si quis canendus, conditionibus
Esset secundis, Attalus horreis,
Penu, beatus, vel referto,
Cui Eybici famulantur agri.
Forsàn fauentes Castalij gregis,
Supplex vocassem Pieridum Deas;
Diuas Sorores, Entheatum
Cecropis expeterem furorem!
Laudes canorâ credite tibiâ
Ferrem sub auras, plenus Apolline,
Secutus heroas Maronis,
Aut genium Calabri Poeta.
Mentita talis Musa decet viros,
Contaminatis picta coloribus,
Quos ardor aura præuolantis,
Et volucris monumenta laudis;
Tantum laborum, ferrepotentibus
Pondus lacertis vix superabile,
Vani hos coegerunt Triumphis,
Sisipheam tolerare molem.
Nugæ Camænis este procul Sacris;
Post hæc M A R I A M non ab Apolline,
Mendace Cortinâ vocatam,
Empyreo celebrabo plectro:
Cui Præsul Auspex, GNESIACI throni,
Delubra sacrat vertice Clario,
Oprata, Diua sospitali
Accumulans pia vota tectis,
At quis valebit Munificas opes,
Dignis in æuum tollere laudibus?
Aurumq; Sacrum, quod sacratis
Sedibus ille dedit locandis?
PRIMATIS ecquis Munera concinet?
Fusasq; largâ Diuitias manu?
Et tecta, qua pecuniarum
Auriferis maduere nimbis?

Exolue Laudes, quas poteris tamen,
 Distincta in omnes Thespiadum choros,
 Fac Musa certatim, & sonantes
 Docta phalanx iterato plausus;
 Exuberantis flumina dextera,
 Quae Mystra Magnus, sospite Numine
 Per Sacra parietum refudit
 Atria, Virgineosq; postes;
 O Te Beatum cui licuit Dei
 Struxisse MATRI Diua Palatia!
 Sanctum penetral, MONTE CLARO,
 Marmoreisq; dicare saxis!
 O Viue sospes, Lumine Glorie
 Longos in annos, Faustus & occupa
 Hac Templa, quae Regina cali,
 Ipsa sibi voluit sacrari.
 Tibi Beata culmina Regia
 Post haec patefcent, adeg; pro Sacra,
 Caestium Te expectat Aedes,
 Aetherei Propylaea Regis.
 Ast nunc recuruo limina poplite,
 Quando salutas Sacra Theotocos,
 Votisq; cantuq; & Sabao
 Thure calent, precibusq; tecta,
 Aras per omnes Flos niteat Rosa
 Dum Virginalis, plena stuporibus,
 Aris IMAGO, vah locatur!
 Attonitumq; facit popellum!
 Nunc astra plaudant, gaudia nunc humus
 Tollat, resultent cantibus aera,
 Chordeq; dent Lusus loquaces,
 Tympana tacta boent per auras,
 Sit purpurarum conspicuus nitor,
 Auro, Coronis, floribus emicet
 Plebs omnis, voce gratâ
 Cantet Io, repetens Ter Io!
 Regina Cali digna fauoribus,
 Eiusq; Magnis Icon Honoribus,
 Miranda Virgo detriumphet,
 Lechiacam recreetq; gentem.
 Ast tu Vicissim Gloria verticis
 CLARI VIRAGO, sydereos citò
 Molire passus, & precatum
 Excipe, quem geminamus vltro.
 Serues egenti Nestora Lechia, &
 Jnter Togatas, canitiem sine

Virere

HVcusq; i
 HPRIN
 SOLÆO
 mus, eâ oratio
 tatem adorna
 re. Ignosce
 dulce; Quanc
 des, alibi p
 omniq; exag

*Virere curas, non tepentis,
 Non gelidi, graue tempus anni,
 Non siccus illum Sirius, & madens
 Orion afflet; dumq; Tuo, pius
 Se ponit, in vultu; salubrem
 VIRGO, Tui trahat oris, auram,
 Hac vota PRÆSVL, Non sine Laureis,
 Appendo pro Te Calicolum DEÆ,
 Cui Tempa struxisti superba,
 Religionis Honore cresce.
 Nec vota Virgo sperne, precantium,
 Quamuis corusco sydere promicas,
 Romæq; Lauretiq; degens,
 Cycladico radias lapillo.
 Videtis? an me ludit amabilis
 Imago DIVÆ? iam videor pius
 Audire plausus, & sereno
 Personuisse polum susurro.
 Quo Musa vatem tollis? Eburneum
 Suspende plectrum, votaq; comprime,
 Angustior neruus, Verendum
 Non potis est, celebrare Mystam.
 Hic stare iussit Calliope, Chelym,
 Chordasq; & ictos continuit sonos;
 Ah ah Sacratissimus prorsus impar
 Laudibus inferiorq; gestis!
 Quæ pluribus post Astrigeri chori,
 Princeps Virago, comparibus modis,
 Diamq; Liberalitatem
 Per superos reuehet Triones.
 Ergo Beata dum referent Lyra
 Olim stupendum! Sit satis interim,
 PAVLINIANI dici, & esse HVNC
 DELICIAS, CHARITES QVE, CLAVSTRI.*

HVcusq; iustis Tibi REVERENDISIME
 PRINCEPS, pro hoc MARIANO MAV-
 SOLÆO utcunq; persolutis, neq; enim fas nobis duxi-
 mus, eâ oratione, Tuam tantam Pietatem ad omnium volup-
 tatem adornare, quâ animi deuotione eam possumus adora-
 re. Ignosce quæso, & veniam Religiosæ audaciæ interea in-
 dulge; Quando ad pauxillum libandas in eodem teatro lau-
 des, alibi pleniore ore dicendas, MAGNI VERI,
 omniq; exaggerata ut virtute, ita & doctrinâ cumulatissimi

L

Sena-

Pietas & deuotio
R. ni Plo-
censis, piè
memorie
Stanisłai
Lubienscij
erga Diuā
Czesłcho-
uiensem.

Idem 1000
Selectos
Vngaricos,
p dilatado
Sacratio:
eiusdem
Virginis,
testamento
reliquit.

Duo Fra-
tres Reue-
rendissimi
Lubienscij,
duo Coro-
namenta
Reipub.

Senatoris, ac simul Vterini Tui Fratris, REVERENDISSIMI PLOCENSIS EPISCOPI, venimus. Qui similiter post alia & alia plurima, Gloriosè pro Ecclesiâ Orthodoxâ & Republ: Polonâ, edita facinora, illud insuper, quasi pro Coronide, antequam exuuijs mortalitatis depositis, aternitatem adijisset, ad cætera addidit insigne. Quâ erat in ARCHIVIRGINEM istam, vnâ Tecum ARCHIANTISTES REVERENDISSIME, veneratione, anxium eum sapius, (quoties locum hunc, dum adhuc in viuis esset, bis nimirum, in singulos annos devotè inuiseret) sollicitumque reddebant, angustia Sacelli CLAROMONTANÆ AVGVSTÆ; Hinc quod propter Reipubl: continuas curas tuto non poterat; per vltimâ voluntatis consignationem, facere non distulit, Tædebat videlicet, illum, Ah nimium, arcto parietum ambitu! eam Reginam includi, quæ vix immenso cæli ambitu, circumscribitur. Ita Pietas Huius TANTÆ MATRIS, nullibi certos limites angustiasque induit, sed penetrat, excedit, transcendit vniuersa, Hanc igitur Genialem huius VIRGINIS Amplitudinem aduertens, & ille, Pientissimus ANTISTES, vtpote, apud quam patentissimus esset gratiarum sinus, quò omnes omnium Nationum homines, ad se suppliciter confugientes reciperet; Non diutiùs igitur sustinuit, quin per supremum, ante Funus, Mandatum, mille selectos aureos nummos, dilatandis hisce parietibus destinatos (quorum, eam ipsam VIRGINEM ex asse Hæc dem instituerat) Munificus Præsul reliquerit. Atque hic centum nobis linguas, centum ora optasse parum est, quibus adeo, pij Codicilli ipsius Dignitatem explicemus? Quò tandem effectum, vt esset non tantum Sacratio per Te, REVERENDISSIME ARCHIPRÆSVL hæcenus dilatati. imo ab imis fundamentis erecti, sed & de omnibus peregrinis benemerendi primigenium fundamentum. Sic ille, ILLVSTRISSIME PRINCEPS, Tuæ immensæ Munificentia, hocce suo Legato non curriculum præclusit, sed theatrum, ac si, in scena, diducto sipario, latiùs aperuit; non viam Liberalitati obstruxit, sed iter expeditum ad maiores, & maiores pro decore admirandæ huius Imaginis faciendas expensas præbuit; Non denique industriam Tuam legato suo illo fregit, sed pectori, per se satis cælestibus ignibus, radianti, si non integra flammaram incendia, prunas saltim, ardens & ipse cultor eiusdem Virginis, recentes adiecit: O igitur VOS, MAGNIDVOMYSTÆ. multum Felices, terque quaterque Fortunatos! qui vnâ de Familiâ, vno eodemque Parente, vnum duorum Poloniæ Regum delictum, vnum Reipub: Coronamentum, non solùm ad illam fulciendam Regesque ornandos, sed & ad cultum Dei, Diuinissimæque, Æterni Verbi Matris honorem propagandum, charissima prodijstis proles! A lacte primum didicistis, quæ Viri, imò quæ Magni, veri que Episcopi re ipsa præstaretis. Atque hic ignoscat nobis fæcundissima quæuis Facundia, si in Materia adeò Vberi, siccè & languidè loquimur; Cumque Tantæ Altitudinis, Liberalitate Reuerendissimorum, eductam molem videamus, per terram nihilominus dicendo reptamus. Verùm nec facile est

cilè est vn
mos Sena
Quis eni
alter ad to
tum contu
venerit pe
straham?
Vos Sand
ROMO
virtutis Im
ad vos du
ME A
amplior, s
vestra Mo
culis cresc
effetis, pos
licet hæc o
quam præ
MARI
vestri est; E
& deniqu
Tibi, id to
REVER
Tui toties
eumque h
ximus.

ST

Trabo

ABBAS p

PRVD

Summi

INSTYTUT BADAŃ

cilè est vnam aliquam exsuccam eloquentiam, inter tot Eminentissimos Senatores partiri, vt vtriusque se adæquet munificentiae & pietati. Quis enim tutò enarret, vt vnus structuræ huic occasionem dederit, alter ad totam Amplitudinem, totum non sine ingenti sumptu ornatum contulerit, vt tandem & opus speratò citiùs ad consummationem venerit perfectam? Absit igitur, Molem hanc in plures authores distraham⁹. Agite O MAGNI PRÆSVLES atque scitote, nullibi Vos Sanctiores Religiosioresue probare potuisse, quàm in hoc CLAROMONTANO Sacratio exstruendo, in quo Baiulam Diuinæ virtutis Imaginem, residere prudentèr noueratis. Hæc nimirum gloria, ad vos duos delata est; quam Tu potissimum REVERENDISSIME ARCHI-ANTISTES, eam in speciem eduxisti, nè cultus amplior, suaque Diuæ veneratio, Augustior deesset, Vt verò cætera pro vestra Modestia, Pietatis opera occultare consuèstis, hoc in omnium oculis crescere volebatis, vt quales intus erga Deum, hancque Virginem essetis, posteritati perpetuò innotesceret. Ne igitur Ampliora signa (sint licet hæc quoque plurima) vestræ huius Deuotionis, in posterum à quocumque prætendantur; Hoc TEMPLVM, Hæc BASILICA, Hæc MARIANA PHARVS, quæ vsque ad eò enitescit, Beneficij vestri est; Exempli verò, quod in eâ Pietas Vestra viget, fulget Sanctitas, & denique Fides Orthodoxa Pontificàliter detriumphat. Atque cum Tibi, id totum Operis, consecratum eamus; Pij quoque Manibus REVERENDISSIMI & ILLVSTRISSIMI Plocensis, Tui toties, gloriosè nominati Fratris, triumphali itidem plausu litare, eumque hocce tenui Elogio consecrare æternitati, fas & æquum duximus.

Illi ipsi Ecclesie Orthodoxæ columina.

Vnusquisque illorum, rarum publicæ pietatis exemplum.

STANISLAVS LVBIENSKI

Tuus O Trabeata Siradia Magnus Incola.

Trabeatus & ipse, ECCLESIAE Polonorumque Senator.

ABBAS primùm TYNECENSIS, tùm Episcopus LVCEORIENSIS

Ac simul Regni CANCELLARIVS.

Ad Infulam tandem Plocensem vocatus.

Tot Cathedras exornauit.

Qui ad Summas quasque Dignitates fuerat natus.

Omnium Virtutum Compendium.

PRVDENTIA. CONTINENTIA. ELOQVENTIA.

Summis quibusque Heroibus, quos vel Anterior tulit, vel Posterior

Feret Ætas, omninò suppar.

L 2

PRÆ-

702

INSTYTUT BADAŃ
NAD EDUKACJĄ I BIBLIOTEKĄ

PRÆSVL VERITATIS & CANDORIS AMANTISSIMVS;
FIDE ERGA PATRIAM & AMORE CONSTANTISSIMVS,
Rerum, quæ in Repub. gerebantur SCIENTISSIMVS.

Totum id Historia, vt Fide maximâ, ita & stylo sublimitè Candido,
ab EODEM Conscripta, iam iam in Lucem proditura,
Luculentè testabitur.

Sed & Æternitatem Vniuersæ Familiæ comparabit.

O Multos Nobis Tales in Poloniâ.

SANCTOS, DOCTOS, FACVNDOS EPISCOPOS?

ILLVSTRISSIMORVM Doctissimos, DOCTISSIMORVM Illustrissimos.

Cui & Hæc Lauro Nobilis, surgit Moles.

Illum Posthumæ salutant MVS Æ; Illi assurgunt Camænæ.

O literati, ô LITERÆ vbi estis?

Sperate & vouete! vt Tempus hoc Cælo detur concessum!

In quo, sub Doctis Præsulibus, Literis viuere liceat!

His Incubans, simulque pro Ecclesiâ excubans.

Postquam supplex Aurum, pro SACRARIO CLARO-MONTANÆ DIVÆ

Ex Testamento legasset;

SANCTE IN HVMANIS: CÆLO ÆTERNVM VICTVRVS,
VIVERE DESIIT.

Excursus à laude Archi-Præsulis, ad splendorem Sacuarij Mariani, ob præsentiam Miraculosæ Imaginis.

ATque hætenus quidem ILLVSTRISSIME PRINCEPS, quantum gloriæ Tibi Fratrisque Tui æquè REVERENDISSIMI Sacro Nomini, ex hac structurâ accesserit, audisti: Quantum item, hæc ipsa Fabrica, ex Imagine prodigiosâ, nouitè hûc illata & hæbeat, & in posterum sit habitura splendoris, Prudens aduerte. Et sanè cum Deus Opt: Max: eiusque Æterna, ac simul VIRGINIS huius Sanctissimæ PROLES, quo se nostris moribus accommodaret, conuenientissimum, suæ Infinitæ Maiestati, duxisset, vt in hæc Mundanâ, totius vniuersi prouinciâ, quanquam infinitati suæ perexiguâ, præsens adesset, nullis tamen oculis mortalium, sicut nec Vnigenitus ipsius, Vnigenitiq; Diuinissima Mater conspici posset, sed nec id fas esset. Placuit eidem, vt singulari quodam modo, per efformatas Imagines, Numen ac Munimen ipsius eluceret, atque ab hominibus debitè cole-retur; omnem interea honorem illis præstitum, in ipsum Archety-pum, quem repræsentarent, referendo. Hinc si quis hæc & similia Sa-cra simulachra, ad publicum cultum in Basilicis exposita, quemadmo-dum & Hanc Nostram CLARO-MONTANAM in hoc noui-
tè ex-

In Imagi-
nibus Deus
& Sancti ri-
tè hono-
rantur.

rē exstructo Sacratio, diceret depositam, vel tanquam Gemmam in
 Annulo, aut veluti Reginam in suo Palatio; siue etiam Sponsam in suo
 Secrēto cubiculo; Bellatricem Fortem, in Armamentario; Virgam
 de radice Iesse, in suā Arcā; Mirandorum operatricem, in suā Mira-
 culosā Thecā, Thesaurariam Gratiarum Dei, in opulentissimo Æra-
 rio, & si quos alios Titulos, quisquam accommodare, tam huic Sacræ
 Imagini, quam isti Sacratio volet, ne ille nobis errasse, dicendus erit.
 Nos certē hanc ipsam Virginis Iconem, recenter in hoc Templo, tan-
 quam Solem lucidissimum, in medio Cæli collocatam esse, indigetare
 minimē verebimur. Atque in primis, Sol hic visibilis, à Sapiētib;,
 Mundi Lampas, ac luminis fons perennis, illeque primus & Princeps
 communiter appellatur, omnes reliquas stellas illuminans, & pariter
 obscurans. Dat ille quidem, de Luce suā, cunctis syderibus splendo-
 rem illum, quō purissimum, vbi inhærent, cælum exornant, nocturnas
 illustrantque tenebras. Ast idem interdum, magnitudine sui candoris,
 hisdem splendendi facultatem eripit, vt in ardenti ipsius radio, quan-
 quam illuminata, penitus non cernantur. Mira similiter &, huius
CLAROMONTANÆ DIVÆ, à S. Luca Euangelistā, ante
 sexdecim integras ætates, depicta Imago; Ac si sol quidam terrestris
 inter media sydera; nimirum inter reliquas Imagines (quorquot vs-
 piam claruerunt Miraculis) & extat, & extitit semper celebratissima.
 Atque cum aliās, aliis, per multa sæcula, inclaresceret beneficiis, ex Hor-
 rizonte Orientis, ad Meridianum, (per tot terrarum marisq; anfractus)
 verticem, Regni nostri Lechici, sublata, in hoc **MONTE-CLARO**,
 nullā vi humanā mobilis, constans & firma, à ducentis & eò amplius an-
 nis, hæsit. O quam iucundum esset, si id temporis permitteret oratio,
 non tam cito pede, quam volante mente percurrere, Tot **MARIÆ**, hoc
 in loco, omnium malorum Auerruncatricis, quasi continuo, non sine
 opulentissimis donarijs, pro Anathemate vbique affixis, signa, Diui-
 næque Omnipotentia, ac simul humanæ Pietatis (vbi & numen agno-
 scunt) æternum duratura monumenta! Perge, ô Perge, ô **DIVIPA-
 RA VIRGO**, in **MONTE CLARO**, magis ac magis clarere tuis istis admi-
 randis! quæ, tenuibus etsi literulis post pios, aliorum, è minimā nostrā
 familiā Protoeremiticā, conatus; non tantum Inclytæ Lechiæ nostræ,
 sed & toti prodere Orbi, semper ingens, vnicuique nostrum crescit cu-
 pido; & sanè facilis, hanc ipsā **DIVA** interueniente, erit opera; ve-
 luti & auro obryso, aut ebori pellucido, nunquam difficile, decus
 è propinquo addere, cum materies, (vt ait Lipsius) per se niteat;
 ita & nobis, auxiliatricis gratiæ cælestis flantibus fauoniis, istis, gra-
 tiam à stylo dare. Et iure id quidem esset faciendum; cum
 nec **DIVA** hæc, beneficijs supra naturam præstandis, ac si lu-
 ce quâpiam cælesti, animos hominum accendere, deuotionem-
 que erga se, inflammare non cessat, vt quidquid vsquam, saltem per **Re-
 gnum Poloniae**, illique confines Provincias habuerint, habeantue
 M conspi-

Imago Vir-
 ginis Claro
 montanæ
 cum Sole
 compara-
 tur.

Ex quo cæ-
 pit mira-
 culis clare-
 re, nunquā
 destitit.

conspiciat quæuis miraculis Imagines, omnibus his quid opponat, aut etiam præferat, habet CLAROMONTANA hæc nostra DIVA, Soli, vti diximus, reliqua sydera luce suâ obruenti, per omnia similis; quæ tot millia hominum, virtutis suæ admirando lumine perfundens, omnes reliquas, quotquot miraculosas, suis priuatis in Regionibus, venerantur, miraculorum magnitudine, imo immensitate, penitus tegit, obruit, obscurat. Ne nobis fides, sed adeo frequentibus in singulos annos, sæpe vix, non in singulos dies, ab vltimis finibus Regni & vltra, circulis, coronis, ex omnique statu, & sexu, latè diffusis examinibus, Hinc omnium pulcherrima vox est, VIRGINEM CLAROMONTANAM, Regno Poloniae in Reginam, Patronam & Aduocatam, Clementissimam, omni tempore, cominùs eminùsque datam, factamque esse. Atque vt verbo omnia complectamur; Admirandarum quarumuis Imaginum Miraculosissimam, Patronarum optimam, Principem, ac Dominam, omniumque reliquarum Gloriosissimam Triumphatricem existere. Verùm neque hic, Imaginis istius, subsistit præpotens Virtus, quia & Numinis plenissima; Intueamini quæso, si quomodo irretorto oculo potestis, ipsam non capitis tantum, sed frontis, genarum, labiorum, & reliquarum oris partium, ad miracula patranda natam formam & figuram. Quam tota erecta! tota Heroica! tota diuina; Vt nec venæ frontem deuenustent, nec asperitate nasus rigeat, nec nimiam mollitudine genæ diffluant, sed vbiq̃ue optimus habitus, vbiq̃ue gratus minimorum lineamentorum Lepos, vbiq̃ue commendata pulchritudo collucet; vsque adeò, vt etiam si ægros quispiam fessosque huc attulerit oculos, protinùs Diuæ huiusce nostræ oculi, quasi in ambitum serenè circumducti, Smatagdorum more, mirum in modum, illos ipsos reficere, quin & intimos quosque mentis recessus, graui quâuis turbatione concussos, recreare in immensum sufficiunt; vnde eius obtutibus, quasi Diuinitatem quandam, plurimi construunt, palamque confitentur, Imaginem hancce, intensissimos in vnumquemque oculos, ac si vivi essent, defigere, tamque procul esse à viuo corpore, quod in terra; quam proxima à viuente, quæ in cælis. Sic Summa, illa, quandoque subausterior ipsius faciei Maiestas, occultâ quadam vi, dulcè tormentum cordi admouens, vbi officio Reginae satisfacit, Matris subito abblandientis vultum induit, atque se vltra ingerit oculis peccatorum, innatæ suæ Clementiæ, quasi Cælo relicto, omnem Maiestatem submittens. Procul igitur hinc abscedat superstitiosa vetustas, nec amplius sola plausum ferat in suo Apolline, qui iisdem manibus, citharam personasse, quibus & arcum intendisse dicebatur; Cum ecce CLAROMONTANA nostra DIVA, iisdem oculis, & amorem nobis mollitè instillat, & horrorem salubritè incutit. Hæc nimirum sunt illa, ex multis alijs admiranda, supra captum & fidem humanam, quæque nulla malcuola mens, Diuinæ Potentiæ transcribat. In hoc siquidem vnicum, toto animo & voluntate sui beneplaciti Diua hæc

Hæc ipsa
Imago Di
vix virtutis
Baiula.

Faciei huius
ipsum
Imaginis
rara Maiestas.

Facies Vir-
ginis varia
pro varietate
aspicienda.

hæc incumbens. vt
rus & aura desider
aliquorum benefic
raculorum vela pa
hic Ædepol non
alijs & alijs eiusdem
Statuis è ligno lapid
Gidlenfibus, longi
In Volhynia Międ
b^o, & si quæ sūt ali
Sileant isthæc om
dictum velimus)
mam non inuitæ o
præcessit, ita & ex
Regno qui inuoc
tutum & donoru
cando domi, si
reportauerit? I
Alueario prodie
nerit? Ast istha
rens, per nostr
illam cohonestat
beata & Admira
tur generationes
loco felicitatem
non vnum digitu
fuiti; Quando
& honore eiusd
alio puriore re
animos, suum
nitèr prouher
tatis vbertas,
propriâ, meriti
siquidem, qua
quam intercede
rum, potissiman
Lætare igitur
tantam felicitat
li Terræque Re
in Fundatore
beneficia, qu
Nam si pulchr
liæ, iure sang
REVEREN
Miraculorum
tus eidem vsq̃

hæc incumbens. vt quò orationes precantium sese vocarent, quò ven-
 rus & aura desideriorum flaret, protinùs, non dolones minimorum
 aliquorum beneficiorum explicans, sed maximorum quorumuis Mi-
 raculorum vela pandens, liberalitèr, omnia omnibus præstaret. Atq;
 hîc Ædepol non est quod CLARVS MONS noster amplius inuideat,
 alijs & alijs eiusdem Virginis Imaginibus, quibus etiam nunc claret, siue
 Statuis è ligno lapideûe efformatis, siue è tabulis compactis. E regione
 Gidlenfibus, longiùs disitis in Russia, Sokaliensibus & Lezaiscensibus,
 In Volhynia Międzyrzycensibus; In Lithuania Trocensibus & Zyrouicensibus,
 & si quæ sût aliæ in vrbib⁹ & oppidis veneratione celebres Imagines,
 Sileant isthæc omnes, (quòd tamen inter nos Catholicos sine inuidia
 dictum velimus) & nostræ huic CLARO-MONTANÆ, pal-
 mam non inuitæ deferant, vtpotè, quæ omnes reliquas, vt antiquitate
 præcessit, ita & exsuperat miraculorum Maiestate. Ecquis enim est in
 Regno qui inuocata non agnouerit fauorem? Quis! qui Palmaria vir-
 tutum & donorum præmia, è proximo & longinquo cælo, siue præ-
 cando domi, siue foris obtestando, siue locum hunc adeundo, non
 reportauerit? Imò qui non melior, ex hoc Mariano beneficiorum
 Aluuario prodierit, Sanctiorque in domum redierit suam, quam ve-
 nerit? Ast isthæc omnia Deus, qui solus est admirabiliter Præpo-
 tens, per nostram hanc Diuam patrat admiranda. Ille isto honore
 illam cohonestat, & attollit. Et ex æuo in æuum sic erit, vt summè
 beata & Admiranda, prout ipsa, de se est vaticinata, in omnes dica-
 tur generationes. Verùm & Tu vicissim ad istam Virginis, hoc in
 loco felicitatem, ILLVSTRIS SIME ARCHIPRÆSVL,
 non vnum digitum porrexisti, ast integram manum munificus appo-
 suisti; Quando SACRVM hoc DOMICILIVM, pro cultu
 & honore eiusdem VIRGINIS, Augustum satis, excitasti; non
 alio puriore respectu, quam vt omnium hûc piè confluentium
 animos, suum illorum deuotioni coniungendo, ad cælestia peren-
 nitèr proueheres. Hem quantam, hæc Tua ardentissimæ pie-
 tatis vbertas, Materiam inuenit? Vt ita non solum salute
 propriâ, meritisque diues, sed & alienis prudens viueres. Nemo
 siquidem, quamdiu hæc stabit moles, pro se, hocce in Templo, vn-
 quam intercedet, nisi insimul & pro te Conditore illius, precum sua-
 rum potissimam occupet partem.

Lætare igitur REVERENDISS: ARCHIANTISTES ob istam Tuâ
 tantam felicitatem; pluribus alijs Antecessoribus denegatam, quod Cæ-
 li Terræque Regina Te sibi, in summum Architectum domus suæ, &
 in Fundatorem celebratissimum elegerit; vt nimirum gratias &
 beneficia, quæ hic vsquam per illam patrabuntur, hæditares.
 Nam si pulchrum est. Illustrissimorum Croiorum, in Belgio, Fami-
 liæ, iure sanguinis Hallensem Diuam venerari; Quidni & Tibi
 REVERENDISSIME DOMINE, quidquid tandem, siue
 Miraculorum per Virginem hancce, aliquando edetur, siue cul-
 tus eidem vsquam fidelibus reddetur, omnia hæc & singula,

Diua Cla-
 romotana
 vbiq; in-
 uocata, o-
 mnibus ad-
 est præsto.

Enumerã-
 tur pleraq;
 loca Virgi-
 nis venera-
 tione in Po-
 lonia cele-
 bria.

Nostra Cze-
 choouie-
 sis omnium
 in Regno
 celebrissi-
 ma.

nus Ar-
 chipræsub
 omnium
 gratias &
 preces ob-
 constructis
 hoc Sacra-
 rium est
 pmeritus.

Applausus
 eidem Re-
 uerendissi-
 mo.

Fausta feliciaque, sed & vniuersæ Tuæ Propagini, magna splendori,
in omnem posteritatem futura vicissim polliceamur.

Fient ista palam, cupient & in acta referri.

Idem Ap-
plausus Se-
renissimo
Regi Vla-
dislao IV.
sub cuius
felicibus
auspicijs
hæc ipsa
Basilica est
cõstructa.

Erga Diuã
Claromon-
tanam Se-
renissimo-
rum Regũ
Poloniæ
maximè fe-
liciter Mo-
derni Mu-
nifica pie-
tas.

GAVDE Tu quoque INVICTISSIME VLADISLAE
maxime & Felicissimè Regum (quacunq; nos Cæli parte, pero-
rantes spectas.) Quia Tua Hæc Fidelissima PATRONA, Diua
Tua SOSPITA, Victoriarum Tuarum STATORIA, POL-
LENS, POTENS. Te Regni Lechiaci Sospite Moderatore, ad
suum Augustius Mausolæum, hodie introducitur, Et sanè quidni
Serenus, imò Serenissimus gaudeas; qui omnes Tuas hæctenus
partas laureas, quas ex duobus, versus Orientem & Meridiem,
potentissimis hostibus, intra duorum annorum, à primâ Tuâ in-
auguratione, spatium; post dilatatos alibi, alibi restitutos Regni Ter-
minos, post omnia in circuitu, quasi vnâ manu, consummata bel-
la, gloriosus Triumphator reportasti; Atque eidem MAGNÆ
MATRI, MAGNÆ VIRGINI, VICTRICI TVÆ; DI-
VÆ, inquam, CLARO--MONTANÆ, illa omnia accepta
retulisti; Aliquoties ad eam, peregrinatione susceptâ, quandoque pe-
des, ad primùm (rarum certè priuatis, quid Principibus Pietatis
opus?) Sacræ Turris conspectum, aut etiam ex carpento rotali defili-
endo, quod reliquum restabat itineris, morbo licet grauiori impeditus,
sic peragere, testadæ venerationis ergo, consueueras, Non hic comme-
moram; Antecessorum Tuorum, Regum Poloniæ, sed nec Principum
Regni nostri, Sacræ Regiæ Tuæ Maiestatis, Serenissimorum Fratrum,
Sororisq; noua & antiqua; potissimum PIENTISSIMI SI-
GISMVNDI III. & Deuotissimi, erga hunc locum, Regis, Rega-
lia munera, ex voto affixas; Cùm nec Tua, interea, referre sufficiamus,
quæ in auro, gemmis, lapidibus, annulis pretiosis, alijsq; appa-
rentis Sacris, diuersis temporibus consecrasti. Illud singulare præterire
nequaquam possumus; Ne suæ, tam admirandæ VIRGINIS, Ima-
gini, in CLARO--MONTE deessent excubiæ, muro eam obire,
fossâq; è rupe excisâ, circummunire. REX PIVS, hucusq; non
cessas; O DIVA, supra quam, nihil, nisi Deus est; publicè &
priuatim Tuearis hunc Tuum, tam PIVM, tamq; SAN-
CTVM DESPONSATVM! Et si quid insuper, Grata be-
neficiorum memoria, cum suis nunquam intermorituris literis, potest
valetq; Hoc insuper monumentum, pro æterno Anathemate,

ad pedes huius ipsius SACRATISSIMÆ

IMAGINIS, è voto Totius REIPVB:

POLONÆ, lubentes su-
spendimus.

SERE-

INSTYTUT BADAŃ

SERENISSIMO & POTENTISSIMO
VLADISLAVO IV.
POLONIARVM ELECTO.
SVECORVM, GOTTORVM, VANDALORVM
HAEREDITARIO REGI.

CYMBRICÆ, JAGELLONICÆ, AVSTRIACÆQUE VIRTVTIS, MAGNO HÆREDI.
Maieſtatis; Felicitatis; Sceptri Paterni;
FIDELISSIMO SVCCESSORI.

CVI

Nihil Vnquam, nimium. Nihil Difficile. Nihil imperium. Viſum.
TANTA in omnibus Geſtis FELICITATE. vt Fortunatiora ſperare, Vix hominis.

REX SI QVIS:

Veterum REGVM Exemplo à Pueritiâ, Laboribus exercitus. MAGNITVDINE ANIMI; vt REGIBVS
Natus. AFFECTV, vt PATER; COMITATE, vt infra MAIESTATEM; PRVDENTIA vt ÆTERNVM.
Imperaffe Arbitreris.

QVEM IMITARI PLVRIMI, è PRINCIPIBVS concupiſcunt.
Nemo poſſit.

ILLIVS VIRTVTI MARTIALI, Segetem Gloriæ vberem, ſed & Meſſem TROPHÆORVM Feracem, latiffima
MOSCHORVM dedere Imperia; De quibus SPOLIORVM ſatis accepiffè ratus, quod IMPERATOR, Diu
ante, ab iſdem liberè ELECTVS, REBELLES Subditos. NON MINVS FORTITER
quàm CLEMENTER VICISSET.

Qui niſi Acrior, MODESTIÆ SVÆ, quàm ipſorum SCEPTI,
Aſſertor eſſe Maluiſſet;

A NVLLO ALIO ORBIS PRINCIPE,

Imperium illud longè latèſque per Aquilonem diffuſum; Nec Felicius Moderari. Nec
Prudentius Regi, vnquam potuiſſet.

Verùm & CHOCIMENSIS contra OSMANVM
TVRCARVM IMPERATOREM;

Quâ nulla hâc ætate, in EVROPA Maior Expeditio:

PRINCIPEM tunc Regni VLADISLAVM, in Partem Maximi vocavit TRIVMPHI; vtpote
qui Caſtris, Hoſti oppoſitis; Non Patris tantum ſui, VICTORIOSISSIMI REGIS,
ſed ſua quoq; eò intulerat AVSPICIA. De quo dici, illud IMPERA-
TORIVM, cum veritatè poteſt;

Quod in alios, Adulatio congerere conſuevit;
VENIT. VIDIT. VICIT.

O quantam Hiftoriarum Iliadem daturuſeſt olim, FORTVNÆ FELICISSIMIS
Incrementis Circumcinctus PRINCEPS!

Qui iteratò ex Borealibus, verſus Orientem partibus, poſtquam cum victricibus AQUILIS, LEOPOLIM adueniſſet:
TVRCIS ſub CAMENECO, vel ad ſolam Famam ipſius Aduentus, illicò, non ſine
Dedecore, arma ceciderunt: SCYTHIS etiam, Duro in armis
Generi, ſunt excuſſa.

Verùm & à SVECIS, Eiuſdem VICTORIS timore percuſſis, quæ olim proditoriè fuerat,
intercepta PRVSSIA, Regno reſtituta.

Atque hæc biennio non integro, ab aſſumpto Diademate geſta, quantum ſufficeret ſæculo.

SIC, QUANDO ILLIVS

CLEMENTIAM & FORTITVDINEM;

Fideles ſubditi, Gens ad Libertatem nata, POLONI: deprædicant.
Hoſtes Finitimi, eiuſdem VIRTVTES Mirantur,
FELICITATEM EXPAVESCUNT.

Quæ Summa in Summo quærantur Principe: Solus
Aut habet hic Princeps; aut ea nullus habet.

N

VLA-

INSTYTUT BADAŃ

sed & vniuersæ Tuæ Propagini, magna splendori,
ritatem futura vicissim polliceamur.

a palam, cupient & in acta referri.

quoque INVICTISSIME VLADISLAE
felicissimè Regum (quacumq; nos Cali parte, pero-
Quia Tua Hæc Fidelissima PATRONA, Diua
A, Victoriarum Tuarum STATORIA, POL-
ENS. Te Regni Lechiaci Sospite Moderatore, ad
Mausolæum, hodie introducitur, Et sanè quidni
serenissimus gaudeas; qui omnes Tuas hæcenus
quas ex duobus, versus Orientem & Meridiem,
tibus, intra duorum annorum, à primâ Tuâ in-
itium; post dilatatos alibi, alibi resitutos Regni Ter-
tia in circuitu, quasi vnâ manu, consummata bel-
triumphator reportasti; Atque eidem MAGNÆ
GNÆ VIRGINI, VICTRICI TVÆ; DI-
CLARO-MONTANÆ, illa omnia accepta
es ad eam, peregrinatione susceptâ, quandoque pe-
rarum certè priuatis, quid Principibus Pictatis
ris conspectum, aut etiam ex carpento roali desili-
um restabat itineris, morbo licet grauiori impeditus,
æ venerationis ergo, consueueras. Non hic comme-
torum Tuorum, Regum Poloniae, sed nec Principum
æ Regiæ Tuæ Maiestatis, Serenissimorum Fratrum,
& antiqua; potissimum PIENTISSIMI SI-
ILL. & Deuotissimi, erga hunc locum, Regis, Rega-
to affixa; Cùm nec Tua, interea, referre sufficiamus,
apis, lapidibus, annulis pretiosis, alijsq; appa-
eris temporibus consecrasti. Illud singulare prætere-
imus; Ne suæ, tam admirandæ VIRGINIS, Ima-
O-MONTE, deessent excubiæ, muro eam obire,
excisâ, circummunire. REX PIVS, hucusq; non
VA, supra, quam, nihil, nisi Deus est; publicè &
s hunc Tuum, tam PIVM, tamque SAN-
PONSATVM! Et si quid insuper, Grata be-
oria, cum suis nunquam intermorituris literis, potest
insuper monumentum, pro æterno Anathemate,
es huius ipsius SACRATISSIMÆ
MAGINIS, è voto Totius REIPVB:
POLONÆ, lubentes su-
spendimus.

SERE-

VLADISLAVS

In quo omnia, Pace Bello

Qui nec ab Hoste, Vn

Vt animo, ita &

Hoc REGE, RES - PVB: POL

Hoc DVCE, EQVEST

Hoc MÆCENATE, DOCTO

Hoc BENEFACTORE, RELI

TAN

OPTIMO, PRVDENTISSI

REGI

MOSCHORVM REBELLIVM (C

TVRCARVM (quoties pug

FÆDERVM, vtroq; ab Hoste,

Ciuum Ex Obsidione SMOLENS

Sed Nec

CASTRENSIVM, OB

DEVS DIVA Q; CI

Omnem suam felicitatem, idem PIVS & B

LIVONIAE RECUPERATO

Rebellium Subditoru

V

PATERNO

RELIGIONIS, A

PA

atissimi.

endiam

706

INSTYTUT BADAŃ
KRAJOWA BIBLIOTEKA POLSKA

nimirum **Q V A R T V S** EST.

q̄, ad Æternitatem Famæ Conspirant,

nec à Blandiente Fortunâ, se passus
quam Corrumpi.

Viribus **I N V I C T V S**,

O N A, se **F E L I C E M** EXISTIMAT.

R I S ORDO **G L O R I A T V R**.

R V M COHORS **D E T R I V M P H A T**.

G I O S O R V M CÆTUS **A L L E V A N T V R**.

I T O & **T A L I**.

M O; **F O R T I S S I M O**, **F E L I C I S S I M O**.

A C **D O M I N O**.

quoties placuit) Per **A R M A**, **T R I V M P H A T O R I**.

auit) **N O N** **S I N E** Sanguine, **T E R R O R I**.

V I O L A T O R V M, **I V S T O** **V I N D I C I**.

C E N S I, **S T R E N V O** **E L I B E R A T O R I**;

adum Laurearum Finis.

S I D I O N A L I V M, **M V R A L I V M**,

A R O - M O N T A N A (Cui, post **D E V M**

O N V S in armis **R E X**, acceptam refert.) prosperet Omen.

O R I; **S V E C O R V M** Perduellium, & quorumuis

n, **F V T V R O** **V I C T O R I**.

Verbo dicimus

E T **M A T E R N O** **J V R E**,

R M O R V M, **L I T E R A R V M**,

T R O N O.

SED en tan

Sexcitus, I

ob tam innur

nus locupletat

MONTANAM,

latorū memo

& Monument

quod Tu eide

concessisti spl

lem. Tui & Re

ipsum constitu

Merita **L V B I**

G I S M N D O **I I I**

sciuit in alijs **E**

mun dexterâ,

peret orname

blicam suam,

Auspicijs prof

QVIN & v

cunque se

tanto, Sacri hu

ditate (quam

exultate; utp

ex angusto sped

debeat & valo

DE Te autē

mi Eremit

uæ, velut preti

hæreditario iu

hanc Sacram a

gratitudinis re

quæ Obseruan

huius Sacrarij

mâ parte, Tu

T I S T E S; Nam

est. Si operas o

omnia memor

cæ istius, funda

tem, superesse

qui omnes Ch

pro hoc Maria

signum illibati

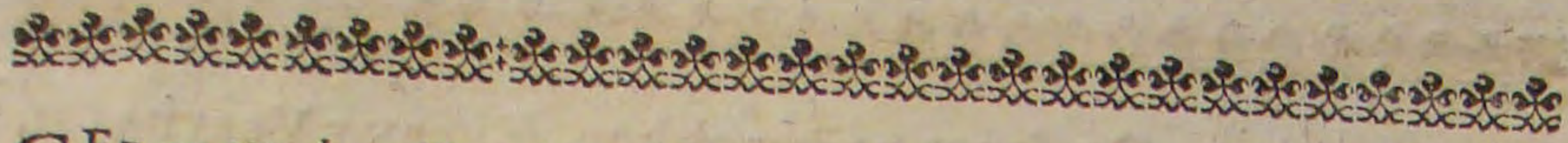
mun aduertis; p

gino, meritis e

ingens quodda

SED en tandem, Tuo hoc, SERENISSIME Rex, adeò salutari exemplo
 Sexcitus, ILLUSTRISSIMVS Regni PRIMAS, Primusque PRINCEPS;
 ob tam innumera, aureæ pacis, commoda, quibus subditos Tuos hacten-
 us locupletasti, sed & aliorum beneficiorum, per VIRGINEM CLARO-
 MONTANAM, Tibi VICTORI & PACIFICATORI Potentissimo, sibiq; col-
 latorum memor; Gratium, illi quoque pro Te, & pro se rependit Decus
 & Monumentum. Omnino è voto Tuo, SERENISSIME REX accidit,
 quod Tu eidem, inter Amplissimos Patres, Senatorij Ordinis, primum
 concessisti splendorem, Communis salutis Arbitrum, Patriæ Augusta-
 lem. Tui & Regni Proxeram, verbo dicam, Regem Sacrorum illum
 ipsum constituendo. Hoc enim egisti REGVM INVICTISSIME, quod
 Merita LVBIENSII deposcebant, utpotè, qui sub SERENISSIMO SI-
 GISMUNDO III. piæ memoriæ Sacratissimo Tuo Parente, pulcherrima
 sciuit in alijs Episcopatibus, Pietatis excitare trophæa; E Regiâ Tuâ de-
 mum dexterâ, emeritæ suæ virtutis, in Laticlaviâ Purpurâ, summa acci-
 peret ornamenta. Hic igitur TVVS PRINCEPS SENATOR, dum pu-
 blicam suam, in Virginem CLAROMONTANAM, Pietatem, sub Tuis
 Auspicijs profert; Tu diu Auspex, diu Incolumis detriumphas.

Exempla
 Principum,
 ad omnia
 valent.

Factum è
 prudentiâ,
 quod Digi-
 nitas Pri-
 mitialis sit
 collata Re-
 uerendissi-
 mo.

QVIN & VOS, Ô CLARO-MONTANI Peregrini, Vbi vbi estis? cuius-
 cunque sexus & conditionis, Viri, Fæminæque Inclytæ, inuicem, in
 tanto, Sacri huius Virginalis Domicilij, Decore, suâque, istâ commo-
 ditate (quam ex Augusto hoc Palatio, Aduocata vestra, nacti estis)
 exultate; utpotè, quod cælorum diffusam Maiestatem, non amplius,
 ex angusto spectare recessu, aut tenuibus euocare votis, in posterum &
 debeatis & valeatis orantes.

Piè pere-
 grinantium
 lætitiâ ob
 dilatatum Sa-
 cellum

DE Te autè, quid dicem? Minima è Religiosis Ordinibus S. Pauli Pri-
 mi Eremitæ, Cænobitica Societas? quæ, hanc ipsam Imaginem Di-
 uinæ, velut pretiosum Thesaurum, à ducentis & eo amplius annis, quasi
 hæreditario iure possidendam & custodiendam recepisti? Quis Tibi, ob
 hanc Sacram ædem nouitè exstructam, animus? quæ mens? quæ
 gratitudinis referendæ, in communi hoc applausu, cogitatio? aut
 quæ Obseruantia, intra angustias Paupertatis, magnitudo, amplitudini
 huius Sacrarij respondebit? Nulla fateor, quæ sit æqualis, vel in mini-
 mâ parte, Tuis amplissimis meritis, ILLUSTRISSIME ARCHIAN-
 TISTES; Nam si Cænobium Tibi vniuersum offerimus? Id parum
 est. Si operas omnium nostrum? Istæ Tuæ pridem sunt; Animus super
 omnia memor; quem iam tunc deuouimus, cum prima locabas, Basili-
 cæ istius, fundamenta, ut nihil amplius dandum, per nostram tenuita-
 tem, superesse videatur. Nisi fortassis Pyrrhi Regis exemplum secuti,
 qui omnes Charites, in annulo suo Musasque insculpsit; Tibi & nos
 pro hoc Mariano Sacratio, Cor vicissim MARIÆ, per diagramma, in
 signum illibati Candoris, lubentes imprimamus? Quod si adhuc ani-
 mum aduertis; plura etiam dabimus. Nam si Anaxagoras, teste Rhodi-
 gino, meritis est à suis Clientibus, Aram Mentis & Veritatis, idque ob
 ingens quoddam studium & amorem, quo Viuus ferebatur ad adstru-

Religioso-
 rum Cænobij
 Claromon-
 tani ingens
 erga & mû
 gratitudo.

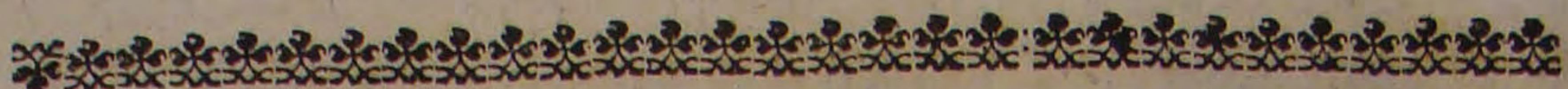
Faustæ eo-
 rundè ap-
 precatio-
 nes, pro in-
 columitate
 Reueren-
 dissimi.

O endam

706

endam veritatem. Cur & nos pariter ob hoc, *ÆTERNÆ VERITATIS*,
MATRI, constructum Templum, non tibi vicissim excitabimus Aras,
aut saltem publicas alias Memorias; Quæ tanti beneficii, recordatio-
nem referant æternam? Et Honores quidem Diuinos habere tutò
per Religionem Christianam non licet; Ast Summos quosq; Humanos
reddere, quis prohibet? Colemus Te *Optimè*, Maxime *Mystra*, memo-
riâ æternâ, prædicabimus *Munificentiam*, in *Virginè CLAROMONTA-*
NAM; Erigemus Tibi in animis, pectoribusq; nostris, Aras geminas,
MENTIS & VERITATIS, utpotè qui & ipse, tanquam *Summâ* in
Regno Polono decoratus *Mitrâ*, gestas Tuo in pectore *VRIM & THV-*
MIM, nimirum *Doctrinam & Veritatem*. Et denique locabimus in
Aris duplices *Statuas*, *Raræ Tuæ LIBERALITATIS & AMORIS* erga
eandem *Deiparam*, quibus honoremus in simul, & reliquas omnes
Præfulares tuas virtutes. Iam verò, *DIGNITATI TVÆ*, quâ in *Ec-*
clesiâ & Republicâ colluces, statuemus pro aureo candelabro, pectus
omnium nostrum, pro lumine, omni iugas, iuxta *Eremitici* nostri *Insti-*
tuti, scientias, pro incensis odoribus, quotidianas orationes; Et deni-
que pro *Musicâ Symphoniâ*, ad apprecationes, hoc ipso in *Sacrario*,
intimo ex affectu perennitèr habendas, nos submittimus. Atque ut
Talem (ô quis bonus *Genius* hoc daret!) Tui viam effigiem, non
solum hic *CLARVS MONS* noster, sed reliqua omnia *Archi-antistitis*
Gnesnensis *Palatia*, & *Aulæ*, quas aliquando inhabitasti, æternum o-
stentent, Eam solertes manus are ducant, ebore aut succino reddant,
Marmore sculpant, *Auro* fundant, ubique affigendam; ut ita, etiam
ipsa *Archi-Præsuleæ* *Domus*, ipsiq; *parietes*, *participes* Tuæ in
VIRGINEM CZESTOCHOVIENSEM *Pietatis*, *Gloriosè* detriumphent;
sicque posteris fiat *stimulatio*, quasi ipsis *Tectis* *exprobrantibus*, *LV-*
BIENSIANÆ *Munificentie* *dispare* *succeffores* *Domicilium* illud sub-
ijisse. Ast auertat etiam istam *auaritiæ* pestem, à sua *Vicariæ* *Potestatis*
succefforibus, *Præpotens* *Deus*! Ut quisquis illorum, siue hîc, siue
alibi hauriet *oculis*, *LVBIENSIANAM* hanc *venerationem*, suas
paritèr, & ille *opes*, non *cupiditate* *sordidâ* *obserabit*, aut in *sumptus*,
Præsule quouis & *Sacerdote* *Christi* *indignos* *elocabit*; Verum in
Dei, *Diuorum*que *cultum* *exornandum* *munificè* *explicabit*. Ita vo-
uemus! Ita fiat! Quibus omnibus quæ subijcimus *vtis*: Tu ô
MAGNA DIVA *adspira*! Ex quo enim, à *REVERENDISSIMO*
hoc nostro *ARCHI-ANTISTITE*, Tuæ huius *Sacræ ædis*, *Munifico*
Conditorè, hæc ipsa, *celebrata*, *Religiôsæ* *Pietatis*, *profluxerunt*
Monumenta, in eiusdem *vicissim* *Gloriæ* *Amplitudine* *colligantur*.
Fac, *precamur* *supplices*, quâ *Pia & Clemens* es, ut dum ab *admiran-*
dis hoc in loco per Te, hætenus *patratis*, siue etiam *patrandis*, in *poste-*
rum *euentibus*, *nata* *Deuotio*, suam *prosequetur* *institutionem*; *ILLV-*
STRISSIMVS paritèr noster *Mæcenas*, tanquam *Tuus*, ex *antiquo*
Subarrhatus *Desponsatus*, *Vbi* *satis* *VIRTVTI*, *ECCLE-*
SIAE, *GLORIE*, *PATRIÆ*, *FELICITATI*, *CÆ-*
LO *super omnia*, *maturus* *vixerit*, *TE PATRONA & IN-*
TER-

Munificè-
tia Reue-
rendissimi,
optimum
suceffori-
bus, ad si-
milis opera
præstanda
exemplar-

Votum ad
Diuâ Cla-
romontanâ
pro Illu-
strissimo,
præsentis
Sacelli Fû-
datore.

TERVENT
Apotheosi mel
Beatus redonet

A VDI hæc
V A! Qui
potib' longinq
(sic fatali necel
At nequaquan
parte Tui, pos
utpotè, quem si
mantino in ani
RAM in Tem
pro Ecclesiâ, pr
posuit. O dign
destinatum! O
v nico ædificio.

Quod reliquum
neuolentiâ, H
auro intinctis tr
Virtutibus, ext
dationem appe
nostra exorsa et
bamus tantispe
Tua Pietas, om
celebrabitur.
TRIX T
MATER
appromittimu

Tanden
Emens
Te i

VO
Pro ILLVST
A
M
Lechia
Te vet

TER VENTRICE Potentissimâ, vel pro isto adeo insigni opere,
Apotheosi meliore, quàm vnquam Romanorum Augusti, æternum
Beatus redonetur.

AVDI hæc vota Deus! Audi CLAROMONTANA DI-
VVA! Quia & Iusta & Pia sunt. Quamuis sera sit, ô sera, & Ne-
potib⁹ longinquis, nota dies! Quæ Te ARCHI-REVERENDISSIME
(sic fatali necessitate res nostras urgente) excessisse nobis nuntiabit.
At nequaquam tunc etiam Totus à nobis abibis: Maiore & meliore
parte Tui, post quosuis extremos cineres, inter nos inquam manebis:
vtpotè, quem singularis, erga Ordinem Paulinum, Beneficentia, ada-
mantino in animis nostris, stylo expressit; Veneratio erga DIVIPA-
RAM in Templo isto superstitem reliquit; Et denique Gloria rerum
pro Ecclesiâ, proque Patriâ, præclarè gestarum, memorabilem ubique
posuit. O dignum vitæ Mortisque genus, quod totum Æternitati est
destinatum! O Te Felicem! cui tantum Patria Vniuersa, vel pro hoc
vnico ædificio, se debere recognoscit!

Eidem vel
pro hoc
vnico ope-
re, Patria se
multum
debere æ-
ternum p-
fitetur.

*Pectore Te condit proprio, Famæq; sepulchrum
Post, Tibi, Fata parat. Moreris: Non. Vita perennat.
Conditus in Patria, nescit obire, sinu.*

Quod reliquum est; Ignosce quæso, ac simul Excipe Paternâ Tuâ be-
neuolentiâ, Hoc ÆTERNITVRÆ GLORIÆ, non ex
auro intinctis trabibus, sed ex Tuis genuinis, omni Cedro nobilioribus
Virtutibus, exstructum DOMICILIVM. Quod nequaquam lau-
dationem appellare lubet, sed conatum non nisi, quem imbecillitas
nostra exorsa est, non contexit; adumbravit non depinxit. Pange-
bamus tantisper, donèc Theatris grandioribus, integra postmodum
Tua Pietas, omnium calamis, omnium linguis, altiùs profundiusque
celebrabitur. Augures nos, nec vana ferimus. **SOSPITA-
TRIX TVA DIVA, ÆTERNI VERBI
MATER**, id spondet, sed & nos æternum, pro illâ, Vadimonium
appromittimus.

*Tandem, sed olim, Patria post quater
Emensa, Magni, secula, Nestoris,
Te inter Polonorum Sacratos*

INDIGETES NVMERABIT VLTRO.

VOTVM NON SINE OMINE.

Pro ILLVSTRISSIMO & REVER:mo ARCHI-ANTISTITE,

AD DIVAM CLAROMONTANAM.

MAxime, Pontificum, quem cingit vitta corymbis
Archi-episcopis, Totus veneratur & orbis
Lechiadum, Summumq; cupit prensare Theatrum,
Te veterum Decus Heroum; quos inserit astris

O 2

Et

707

INSTYTUT BADAŃ
nad Edukacją i Kulturą

Et patulum celebris decantat Fama per axem.
Te Talem expeit, Sacratum G N E S N A Toparcham,
Sauromatum populus, Regni Princepsq, Senatus,
Emeritum Heroem, fulgens super ardua, pergit
Tollere Te virtus, ut clari syderis instar
Dispenses sine nube dies, noctesq, serenas
Expulsis tenebris flammâ lucente coronas.
O Lux! ô P R Æ S V L. Niueo candore coruscus!
Patritas iaculâre faces, vittâq, nitenti,
Dispungas umbras, pallantia fulgetra Erebi,
Qua vel Tanarijs vitiorum fata sub antris,
Hereseos, vel quæ de semine nata; phrenesim
Progenerant, animisq, nocent, Fideiq, nitorem
Corrumpunt. Tu Luce Tuâ procul ire sub Orcum
Ipse iube, egregias animato in praelia vires.
Lechiadum, omnino noua, Tecum surget, Imago!
Quando Felicis, reuolutis orbibus, æui,
Aurea Sarmaticis habitabunt secula terris;
Solq, diem meliore comâ diffundet, & altos
Splendidius claro ducet temone iugales,
Hac mens stat, Magno, vna Deo. Iam lenius aura
Ridet & ingenti cumulânt, sua dona, fauore
Calicola, Omnia Fausta fluent. Te Prasule, Olympus
Nos pariter posthac, meliori sorte beabit.
O Superi date Lilia! postibus Aurea ferta!
Laurea ferte simul! Tranquilla huic vota vouemus!
Astrigeri Regina Chori, superæq, Phalangis,
Sola polis, terrisq, potens. Tibi Pontus & æther
Paret, & imperium agnoscunt, Dominamq, fatentur.
Tu Tanta ac Talis, quam circum flamma coronat
Stellimicans, CLARO cui struxit MONTE Dynasta
Sacratum, Sacrum Fanum. Sis præsto Patrona
Ipsius votis. Tuus est. O VIRGO, Camæna
Quod mea cunq, sonat, Tu Clemens percipe pronâ
Aure precor, Vincat præcelsa mente labores
Præsuleos, Nec vana ferant hæc gaudia venti,
INTRET & ÆTERNOS post SÆCVLA SERA TRIUMPHOS.

HÆc habuimus, ILLUSTRIS: & REVERENDISS: PRIN-
CEPS, quæ pro argumento conceptæ gratitudinis, memor beneficio-
rum, per Te, in DIVAM CLAROMONTANAM collatorum, vocali calamo,
religiosus effudit animus. Nisi quod tacentes, in longè maiorem, Tuæ istius
Munificentiae, vniuersi prorumpimus venerationem. Sit satis intereà, & Tibi
ad splendorem; & nobis ad laudem; Si pro innatâ Tibi humanitate, hoc exile,
Genij Proto-Eremitici monumentum receperis. Id petimus humiliter Venera-
bundi. Fausta omnia, diuq, rata, Illustr: Celsitud: Tuæ apprecantes.

